Leerplanspecifieke basissessie

Sociologie / Psychologie

KATHOLIEK ONDERWIJS .VLAANDEREN

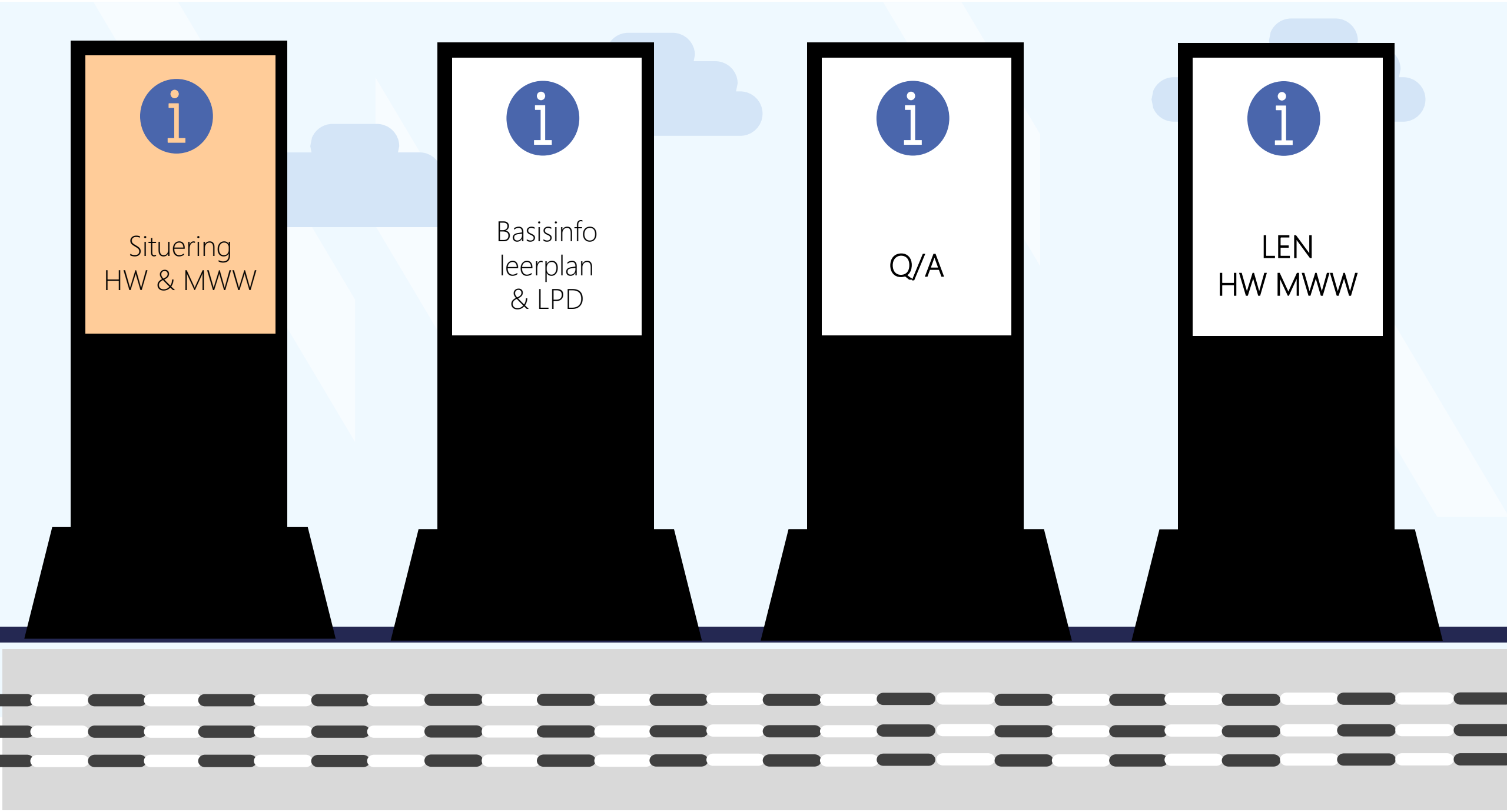
Situering
HW & MWW
Basisinfo
leerplan
& LPD
Q/A
LEN
HW MWW

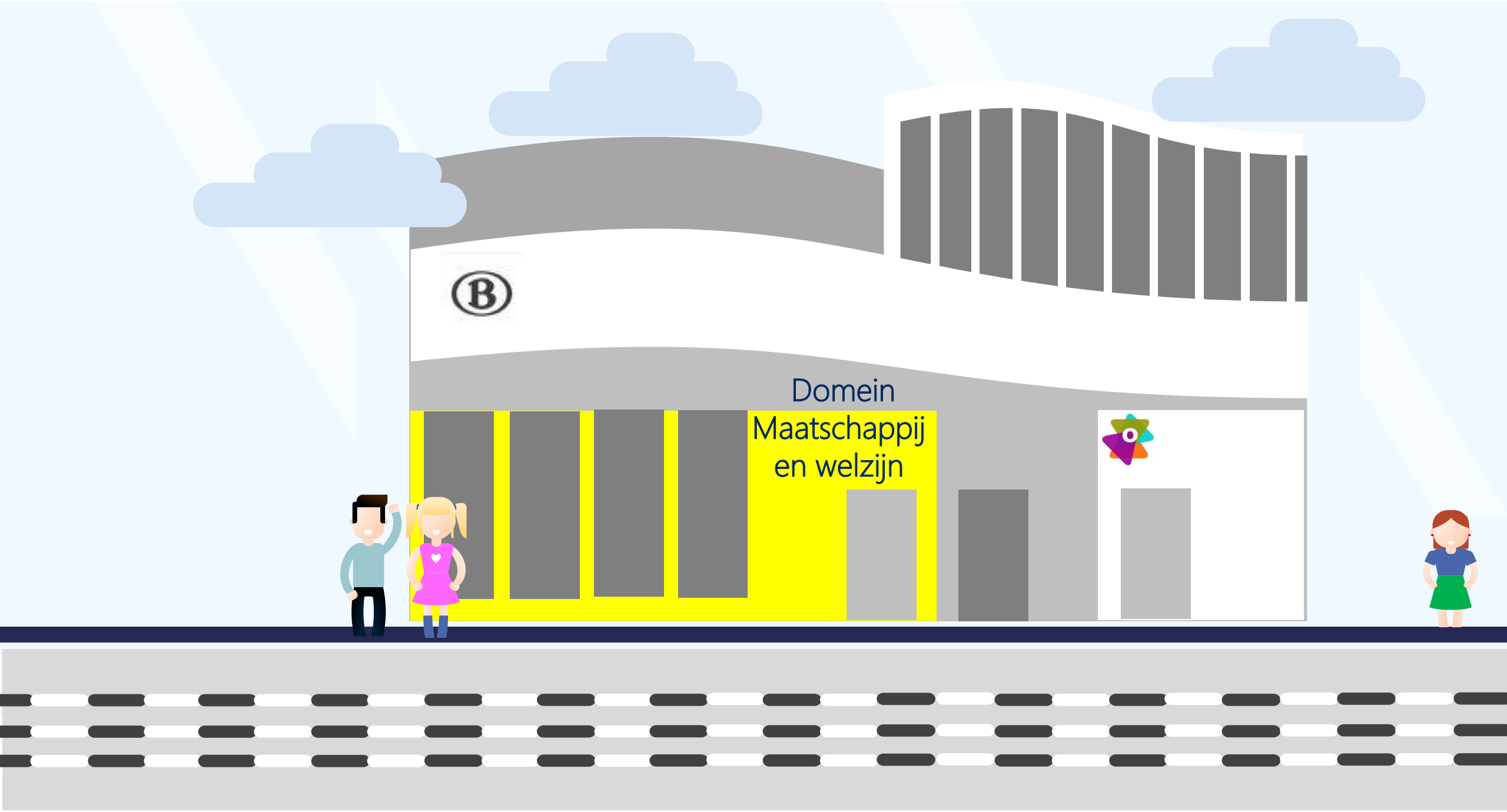
Domein
Maatschappij
en welzijn

Ingrid Molein

Oost-Vl.

Saar Deleu

Oost- & West-Vl.

Maya Van Opstal

Mechelen- Br.

Rudi Haven

Antwerpen

Ilse Van Beek

Limburg

Tine Van Severen

Oost-Vl.

Jolien Dewaegeneere

Oost- & West-Vl.

Renilde Verhaegen

Mechelen- Br.

Annette Raemdonck

Antwerpen

Greet Simons

Limburg

Barbara Frère

Salesianen Don Bosco

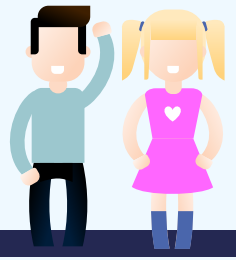

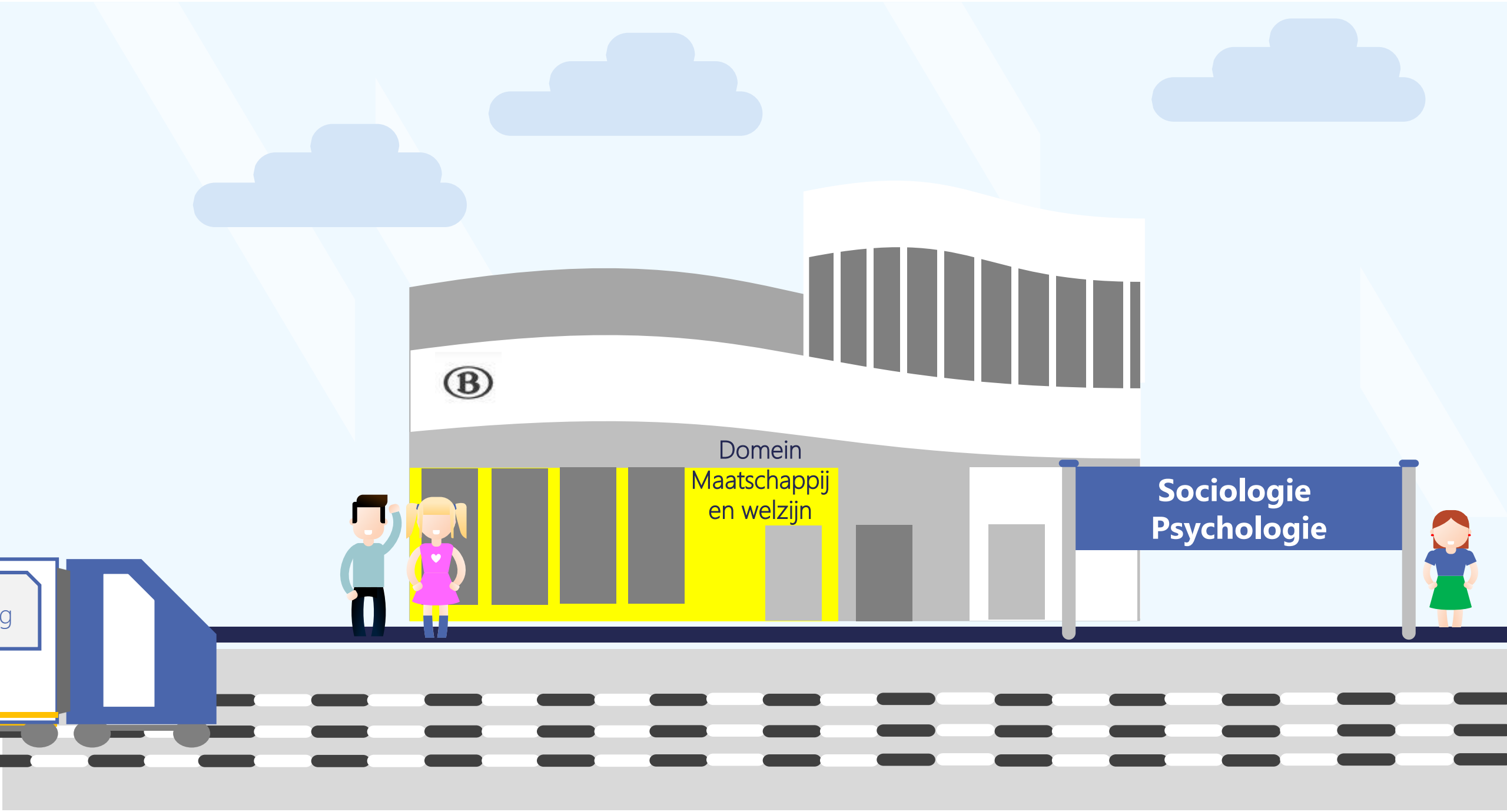
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie

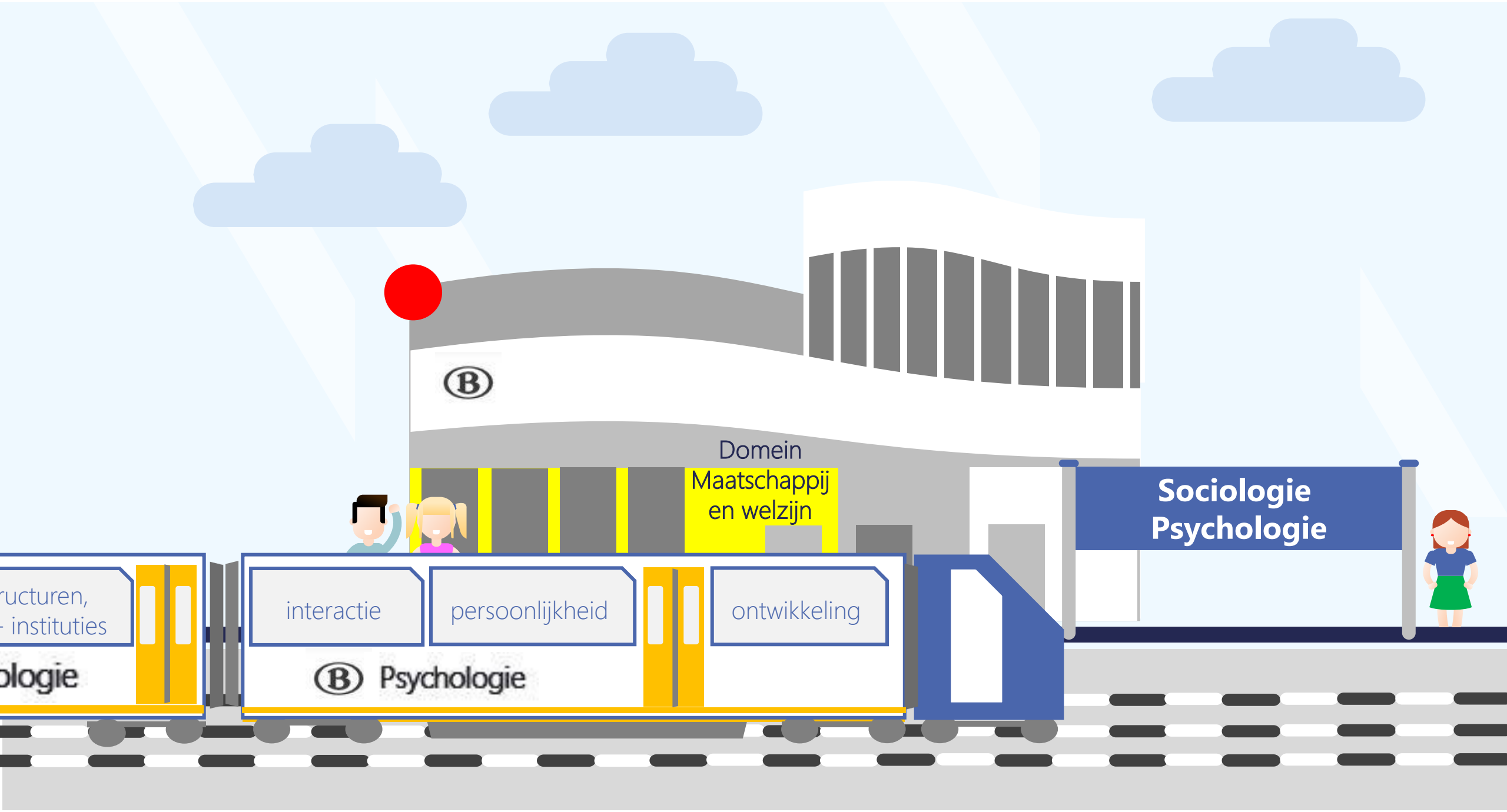
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
ructuren,
- instituties
ologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

Humane wetenschappen
Maatschappij – en welzijnswetenschappen
spoor
15b
Ticketshop

Reisinformatie 1ste graad

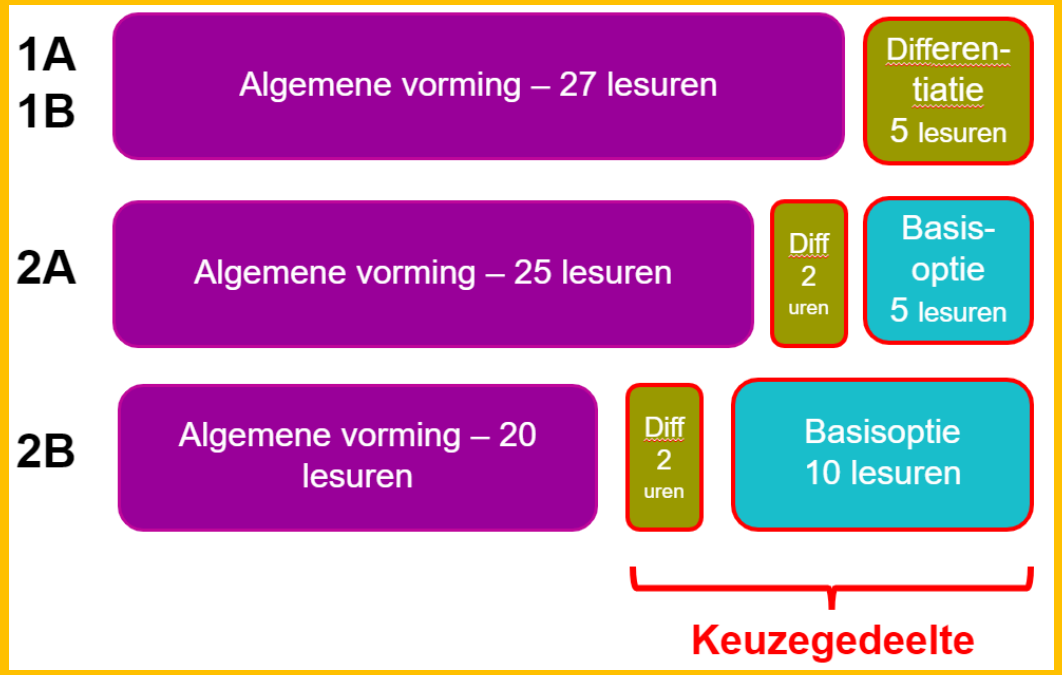

Reisinformatie 2de en 3de graad – Maatschappij en welzijn

FINALITEIT / DOMEIN	DOORSTROOM		DUBBEL D/A	ARBEIDSMARKT		Buso OV1 en OV2 Beschermd arbeidsmilieu/ dagbesteding
	Domein-overschrijdend (aso)	Domein-gebonden (kso/tso)	(kso/tso)	(d)bso	Buso OV3	
Economie en organisatie						
Maatschappij en welzijn						
STEM						
Taal en cultuur						
Kunst en creatie						
Land- en tuinbouw						
Sport						
Voeding en horeca						

Studierichtingen

Reisinformatie 1ste graad

1A 1B	Algemene vorming – 27 lesuren		Differen-tiatie 5 lesuren
2A	Algemene vorming – 25 lesuren	Diff 2 uren	Basis-optie 5 lesuren
2B	Algemene vorming – 20 lesuren	Diff 2 uren	Basisoptie 10 lesuren

Keuzegedeelte

Reisinformatie 2de en 3de graad – Maatschappij en welzijn

	Finaliteit Doorstroom		Dubbele finaliteit	Finaliteit Arbeidsmarkt
	Domeinoverschrijdend	Domeingebonden		
2de	Humane Wetenschappen	Maatschappij- en welzijns-wetenschappen	Maatschappij en Welzijn	Zorg en Welzijn
			Wellness en Lifestyle	Haar- en schoonheidsverzorging
			Creatie en Mode*	Moderealisatie en textielverzorging
	Domeinoverschrijdend	Domeingebonden		
3de	Humane Wetenschappen	Welzijns-wetenschappen	Gezondheidszorg	Basiszorg en ondersteuning
			Opvoeding en begeleiding	Verzorging
			Defensie en veiligheid	Haarverzorging
				Schoonheidsverzorging
				Moderealisatie
			Wellness en schoonheid	Textielverzorging
			Mode*	

Reisinformatie 1ste graad

1A
1B

Algemene vorming – 27 lesuren

Differen-tiatie 5 lesuren

2A

Algemene vorming – 25 lesuren

Diff 2 uren

Basis-optie 5 lesuren

2B

Algemene vorming – 20 lesuren

Diff 2 uren

Basisoptie 10 lesuren

Keuzegedeelte

Reisinformatie 2de en 3de graad

	Finaliteit Doorstroom		Dubbele finaliteit	Finaliteit Arbeidsmarkt
	Domeinoverschrijdend	Domeingebonden		
2de	• Dezelfde ET voor de basisvorming • Per studierichting cesuurdoelen		• Dezelfde ET voor de basisvorming • Per studierichting cesuurdoelen • Doelen beroeps-kwalificatie	• Dezelfde ET voor de basisvorming • Doelen beroeps-kwalificatie
	Domeinoverschrijdend	Domeingebonden		
3de	• Dezelfde ET voor de basisvorming • Per studierichting specifieke ET		• Dezelfde ET voor de basisvorming • Per studierichting specifieke ET + 1 of meerdere beroeps-kwalificaties (BK)	• Dezelfde ET voor de basisvorming • Per studierichting 1 of meerdere beroeps-kwalificaties (BK)

Reisinformatie 1ste graad

1A
1B
Algemene vorming – 27 lesuren
Differen-tiatie 5 lesuren

2A
Algemene vorming – 25 lesuren
Diff 2 uren
Basis-optie 5 lesuren

2B
Algemene vorming – 20 lesuren
Diff 2 uren
Basisoptie 10 lesuren

Keuzegedeelte

Reisinformatie 2de en 3de graad – Maatschappij en welzijn

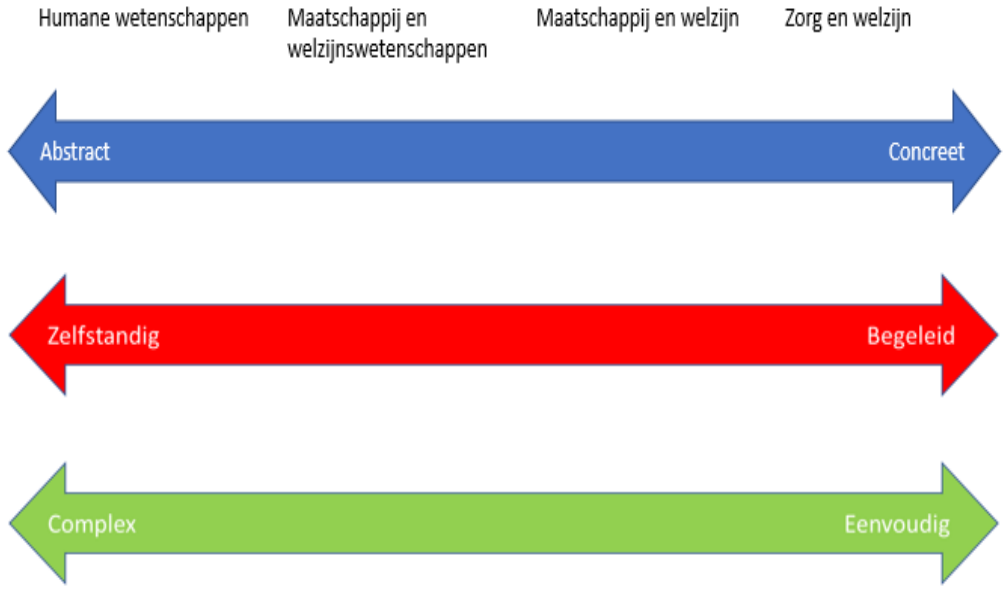

Reisinformatie 1ste graad

1A 1B	Algemene vorming – 27 lesuren		Differen-tiatie 5 lesuren
2A	Algemene vorming – 25 lesuren	Diff 2 uren	Basis-optie 5 lesuren
2B	Algemene vorming – 20 lesuren	Diff 2 uren	Basisoptie 10 lesuren

Keuzegedeelte

Reisinformatie 2de en 3de graad – Maatschappij en welzijn

Finaliteit doorstroom		Dubbele finaliteit	Finaliteit arbeidsmarkt
Domeinoverschrijdend aso	Domeingebonden kso/tso	kso/tso	bso
Humane Wetenschappen	Welzijns-wetenschappen	Gezondheidszorg	Basiszorg en ondersteuning
		Opvoeding en begeleiding	Verzorging
		Defensie en veiligheid	Haarverzorging
			Schoonheidsverzorging
			Moderealisatie
		Wellness en schoonheid	Textielverzorging
		Mode*	
Diploma secundair onderwijs: onderwijskwalificatie 4 Voor DO: brede oriëntatie in hoger onderwijs, voor DG: domeingebonden oriëntatie in hoger onderwijs		**Diploma secundair onderwijs: onderwijskwalificatie 4**	**Diploma secundair onderwijs: onderwijskwalificatie 3**
			7 de jaar Algemene vorming: Onderwijskwalificatie 4

Humane wetenschappen
Maatschappij – en welzijnswetenschappen
spoor
15b
Ticketshop

1

12:25 Intercity

Humane Wetenschappen

Cesuurdoelen voor **filosofie**
Cesuurdoelen voor **kunstbeschouwing**
Cesuurdoelen voor **sociologie** en **psychologie**
Verdiepte basisvorming Nederlands, Engels, Frans en Geschiedenis

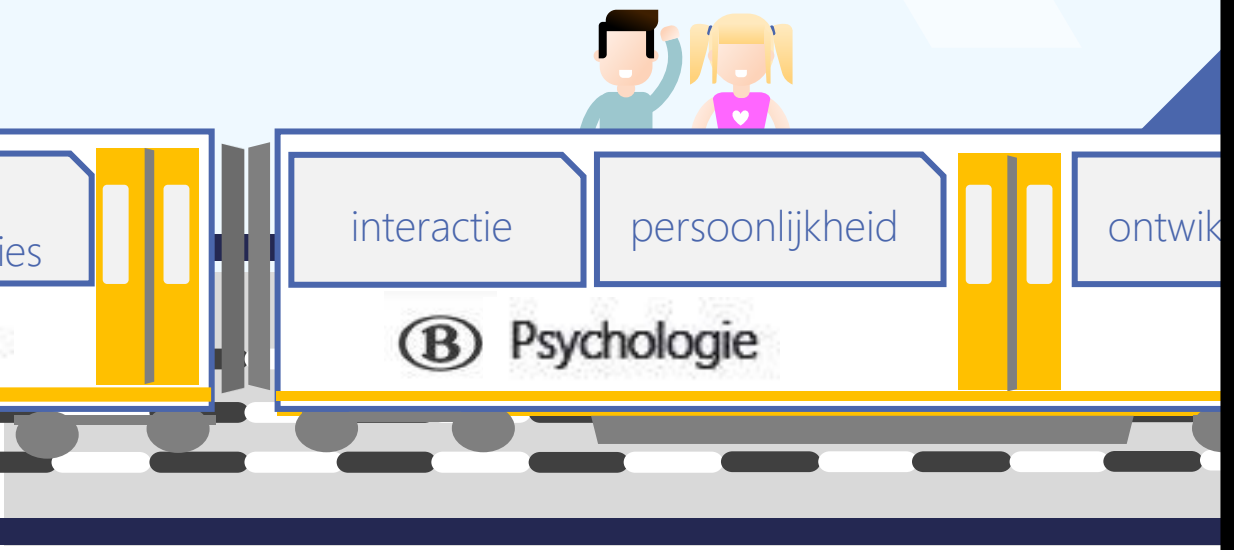

2

12:25 L-trein

Maatschappij- en welzijnswetenschappen

Cesuurdoelen voor **inleiding filosofie**
Cesuurdoelen voor **sociologie** en **psychologie**

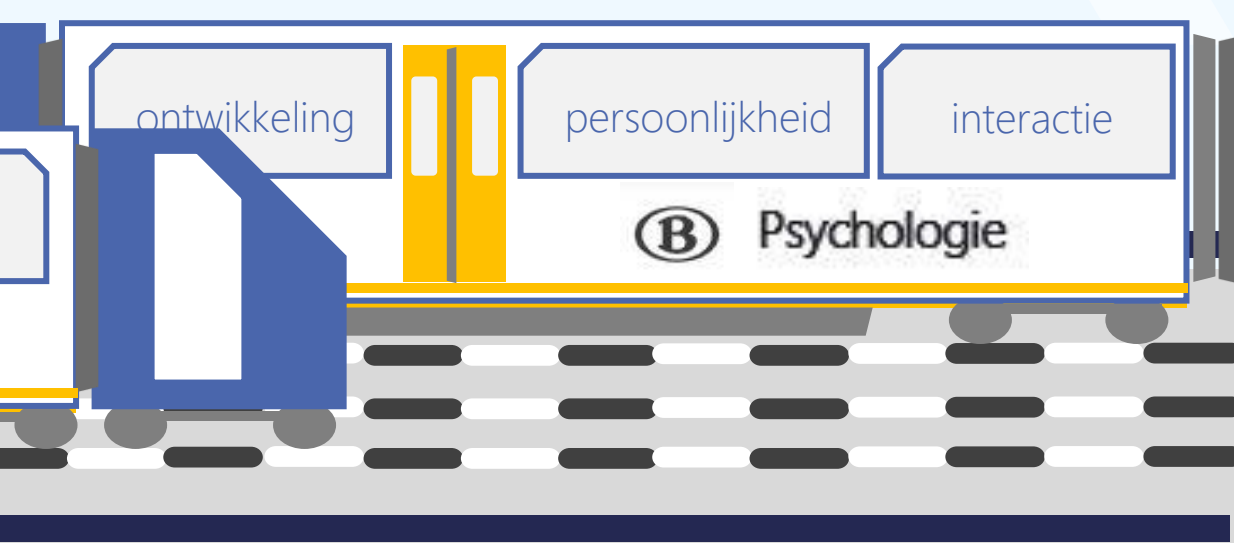

Leerlingenprofiel Humane wetenschappen

- Voor het geheel van de vorming inzicht tonen in complexe leerinhouden
- Vlot verbanden leggen tussen leerinhouden
- Logisch redeneren.
- Complexere leerinhouden in een beperkt tijdsbestek verwerven
- In staat zijn om op een analytische en wetenschappelijk manier te kijken naar mens en samenleving.
- Menswetenschappelijke en filosofische concepten hanteren op een abstracte manier.
- Zich willen verdiepen in filosofie, kunst, sociologie en psychologie
- Alle aspecten van het menselijk bestaan willen bestuderen en begrijpen

- Talige abstractie in het vak filosofie en in de verdiepte basisvorming Engels, Frans, Nederlands, geschiedenis.
- Domeinoverschrijdend (bredere vorming): het vak filosofie is ruimer dan inleiding in filosofie (= toegepast op context domein maatschappij en welzijn) + het vak kunstbeschouwing

Leerlingenprofiel Maatschappij- en welzijnswetenschappen

- Inzicht tonen in complexe leerinhouden
- Verbanden leggen tussen leerinhouden
- Logisch redeneren vooral binnen de focus van het studiedomein en de studierichting.

- In staat om op een analytische en wetenschappelijk manier te kijken naar mens en samenleving.
- Menswetenschappelijke concepten op een abstracte manier hanteren.
- Willen verdiepen in sociologie en psychologie
- Alle aspecten van het menselijk bestaan willen bestuderen en begrijpen.

- Basisvorming Engels, Frans, Nederlands, geschiedenis. (Zelfde eindtermen basisvorming in D-finaliteit, zonder verdieping)
- Dezelfde wiskunde als in HWW
- Domeingebonden vorming: het vak inleiding in filosofie= toegepast op context domein maatschappij en welzijn

Humane wetenschappen
Maatschappij – en welzijnswetenschappen
spoor
15b
Ticketshop

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

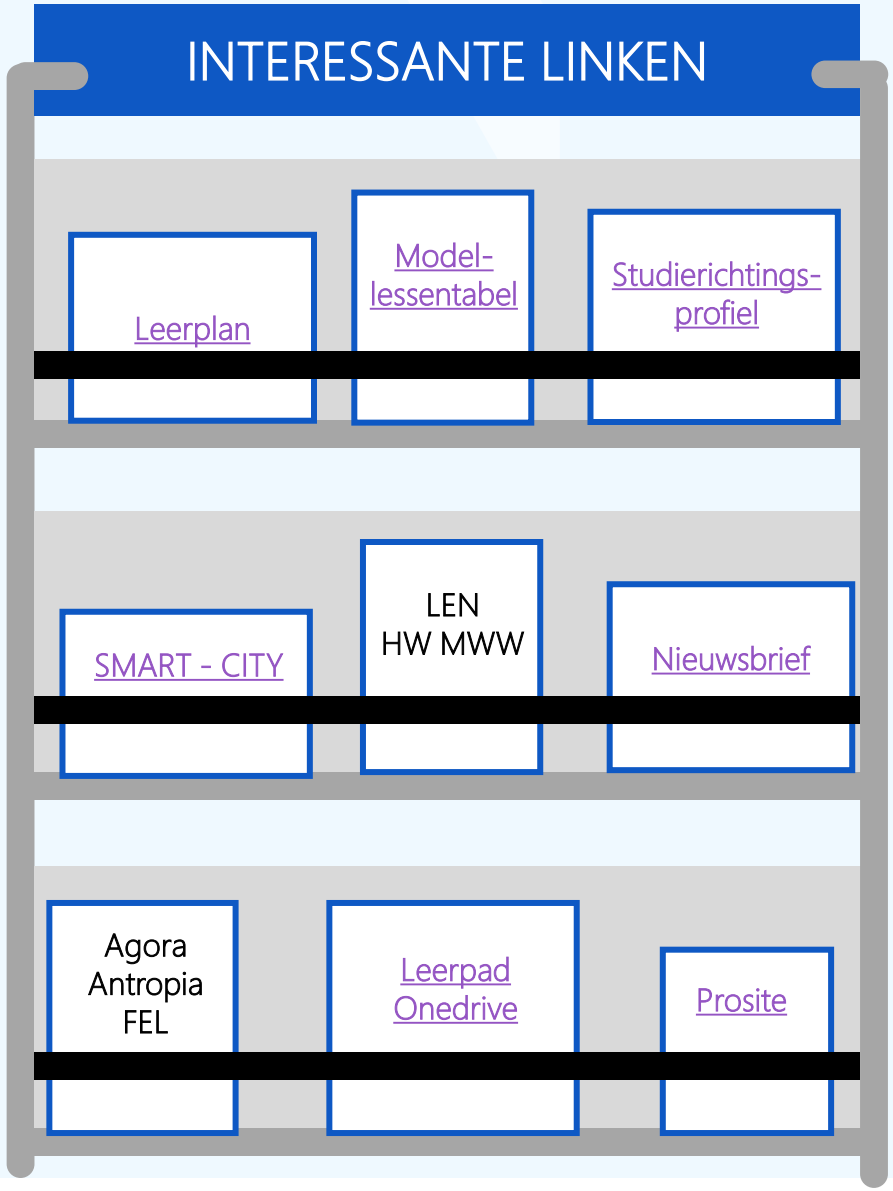

Humane wetenschappen
Maatschappij – en welzijnswetenschappen
spoor
15b
Ticketshop

VAN station

HUMANE WETENSCHAPPEN (DO)

Wijzig

NAAR station

- Archeologie en Kunstwetenschappen, Geschiedenis, Godgeleerdheid, Godsdienstwetenschappen en Kerkelijk recht, Wijsbegeerte en Moraalwetenschappen
- Gezondheidszorg, Psychologie en Pedagogische wetenschappen
- Gecombineerde studiegebieden (Pedagogie van het jonge kind), Sociaal-agogisch werk
- Gecombineerde studiegebieden (Global communication, International Affairs, Sociaal-economische wetenschappen), Politieke en Sociale wetenschappen, Rechten, Notariaat en Criminologische wetenschappen
- Onderwijs
- Handelswetenschappen en Bedrijfskunde (Journalistiek, Communicatiemanagement)

VAN station

MAATSCHAPPIJ- EN WELZIJNSWETENSCHAPPEN (DG)

Wijzig

NAAR station

- Sociale gezondheidswetenschappen
- Gezondheidszorg, Psychologie en Pedagogische wetenschappen
- Gecombineerde studiegebieden (Pedagogie van het jonge kind), Sport en bewegen)
- Onderwijs
- Sociaal-agogisch werk

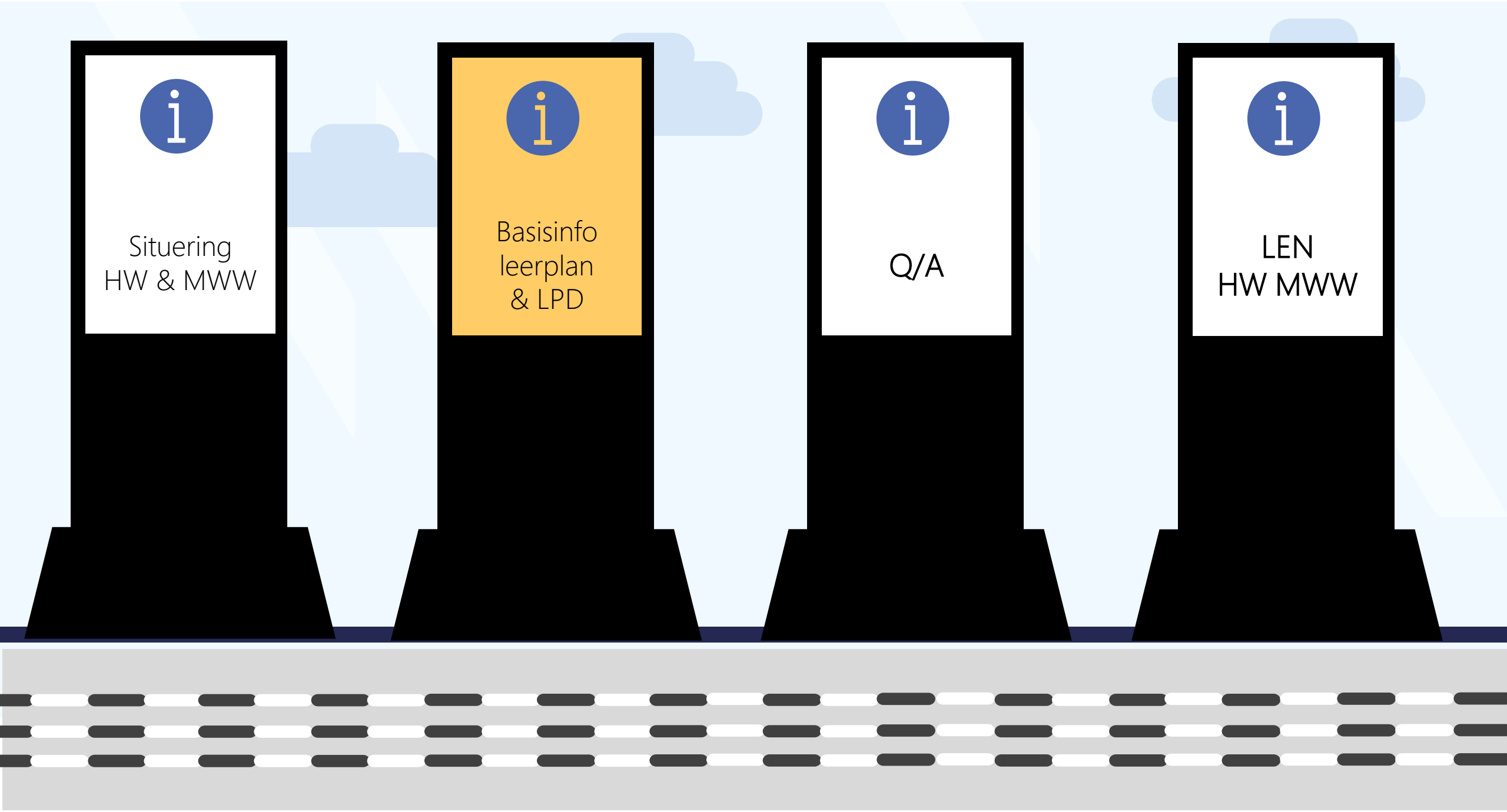
Situering
HW & MWW
Basisinfo
leerplan
& LPD
Q/A
LEN
HW MWW

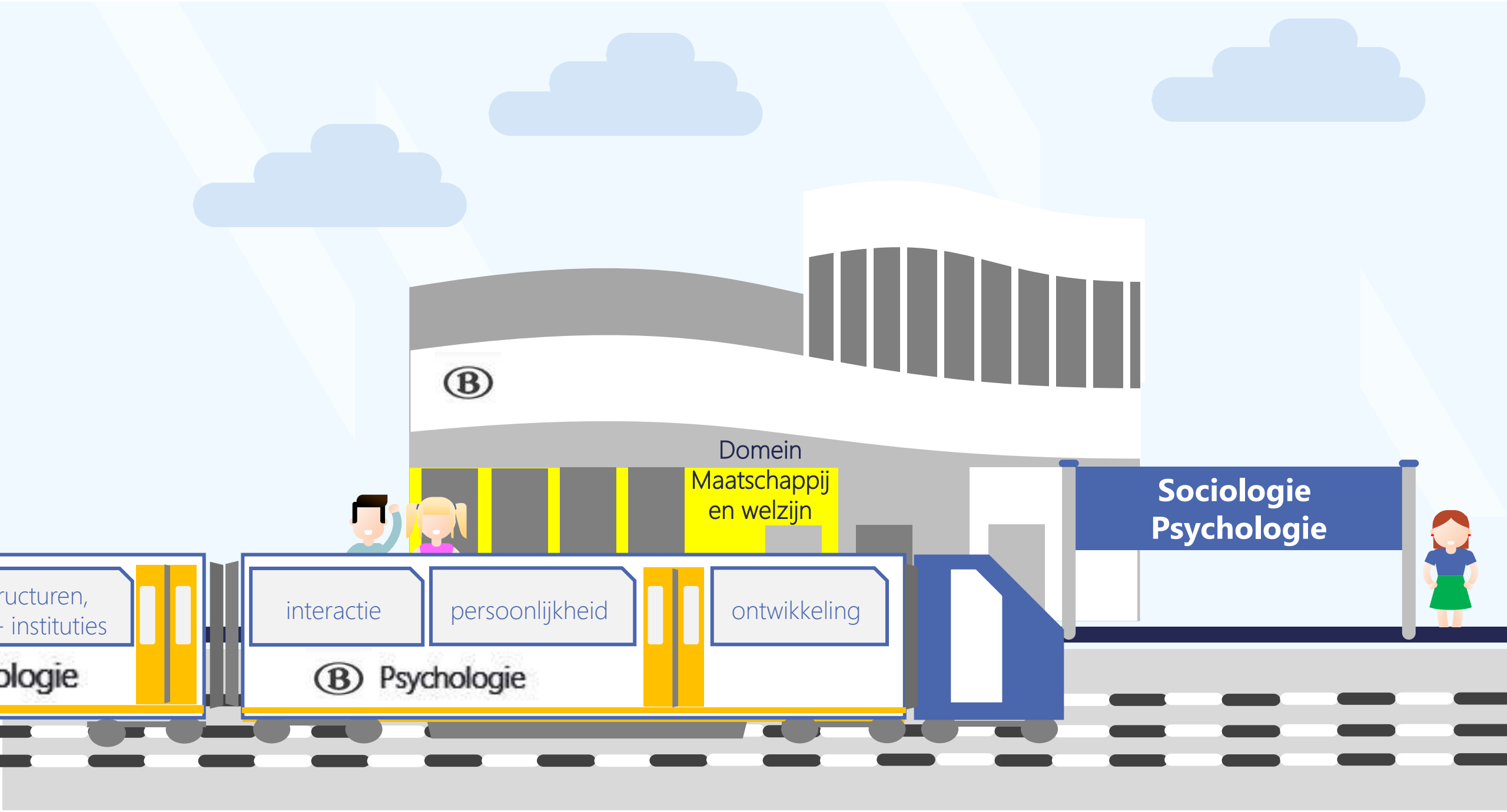
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
ructuren,
- instituties
ologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

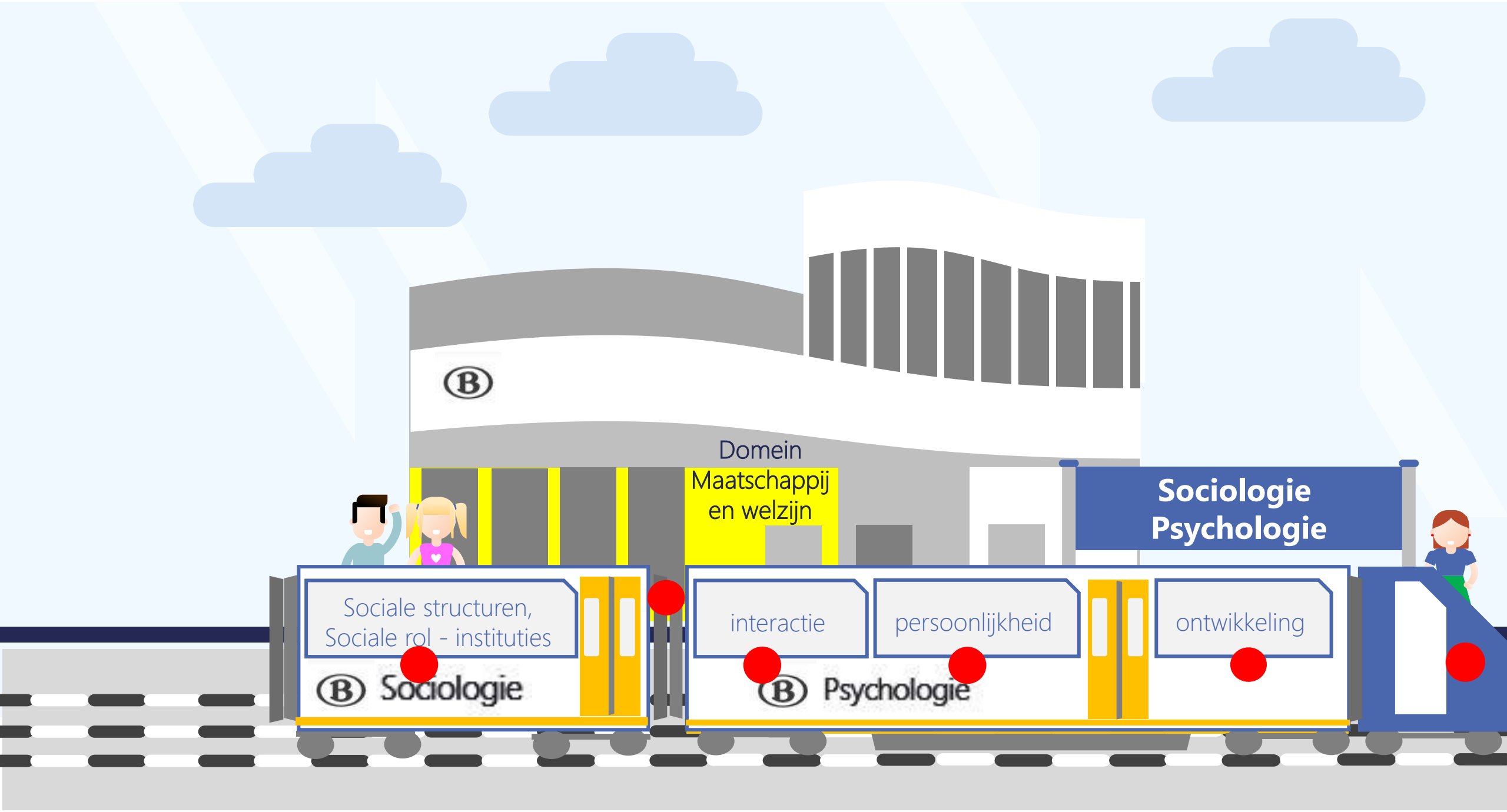
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

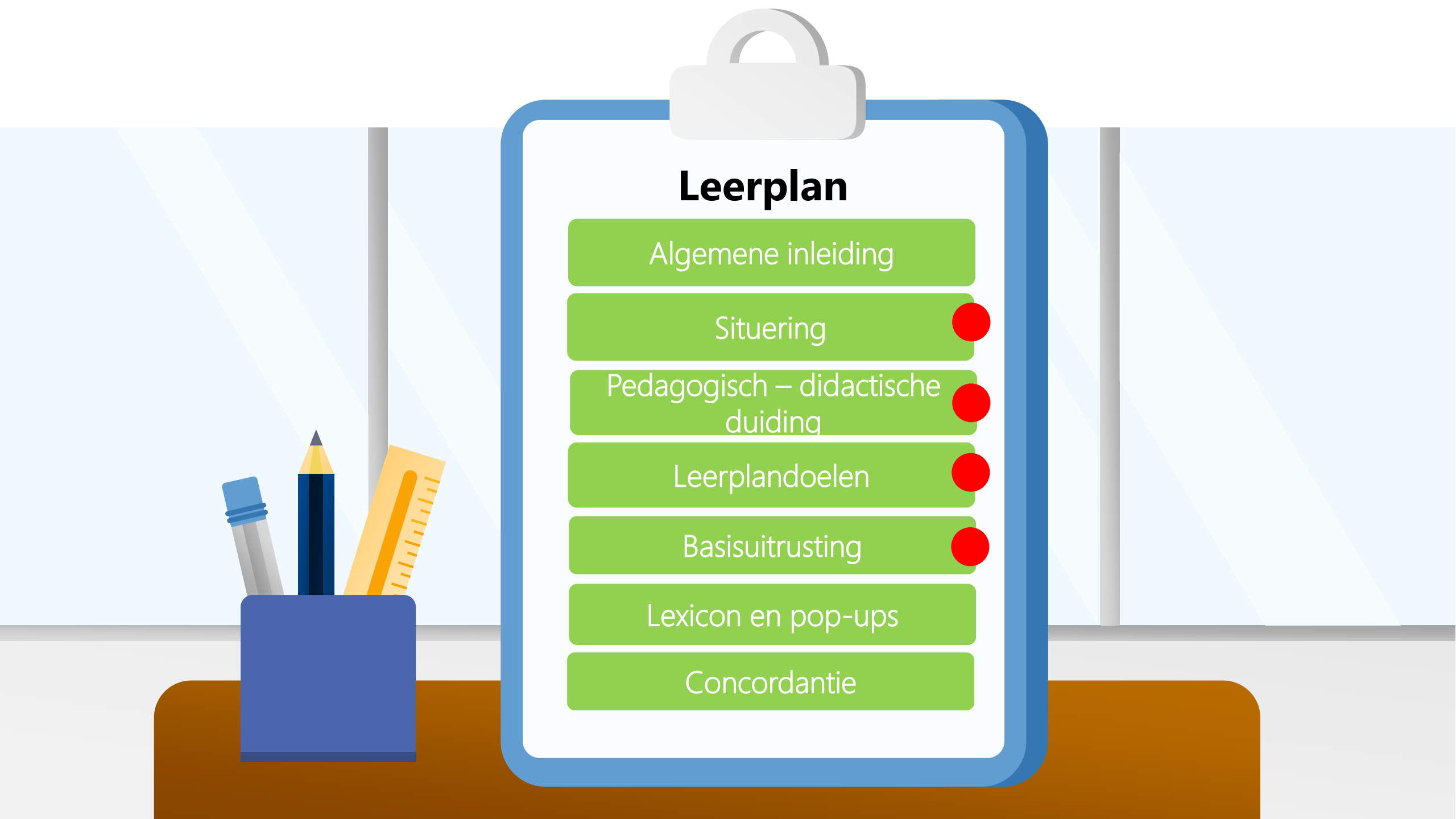
Leerplan
Algemene inleiding
Situering
Pedagogisch – didactische duiding
Leerplandoelen
Basisuitrusting
Lexicon en pop-ups
Concordantie

Pedagogisch – didactische duiding Vormingsconcept & Krachtlijnen

De mens en zijn interactie met anderen

De mens en zijn verhouding tot de samenleving

Maatschappelijke thema's en ontwikkelingen

Pedagogisch – didactische duiding
Leerlijnen

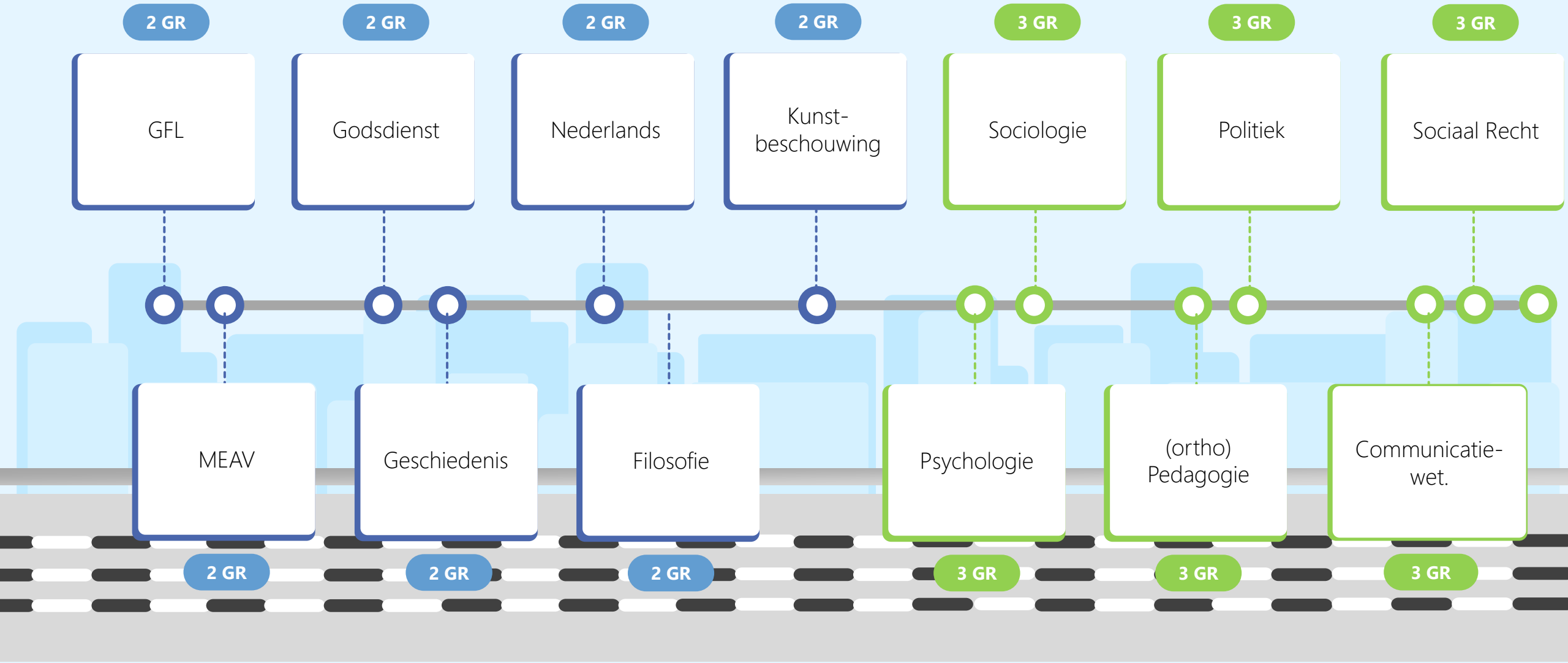

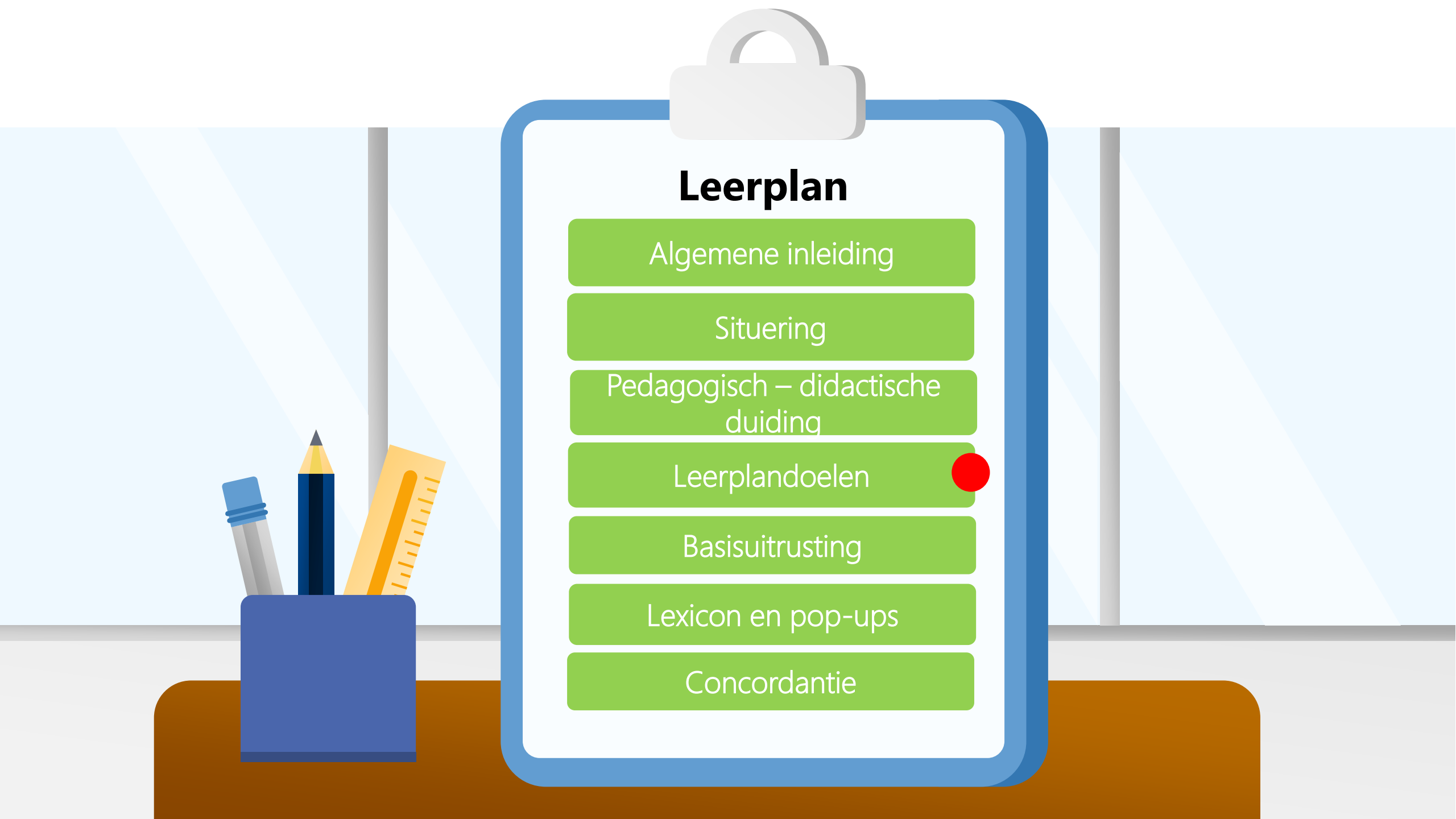
Leerplan
Algemene inleiding
Situering
Pedagogisch – didactische duiding
Leerplandoelen
Basisuitrusting
Lexicon en pop-ups
Concordantie

1

12:25 Intercity

Soc / Psy binnen HW

6 graaduren

- Psychologie: 2/3de van de tijd (4 trimesters)
- Sociologie: 1/3de van de tijd (2 trimesters)
- Sociologie en Psychologie komen in beide leerjaren aan bod

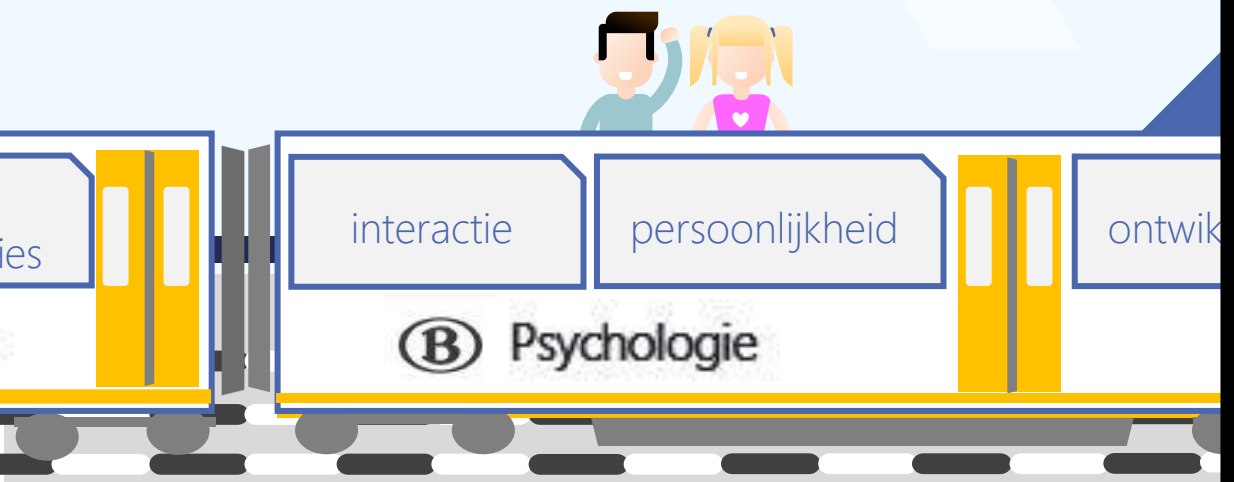

2

12:25 L-trein

Soc / Psy binnen MaWeWe

10 graaduren

- Psychologie: 2/3de van de tijd (4 trimesters)
- Sociologie: 1/3de van de tijd (2 trimesters)
- Sociologie en Psychologie komen in beide leerjaren aan bod

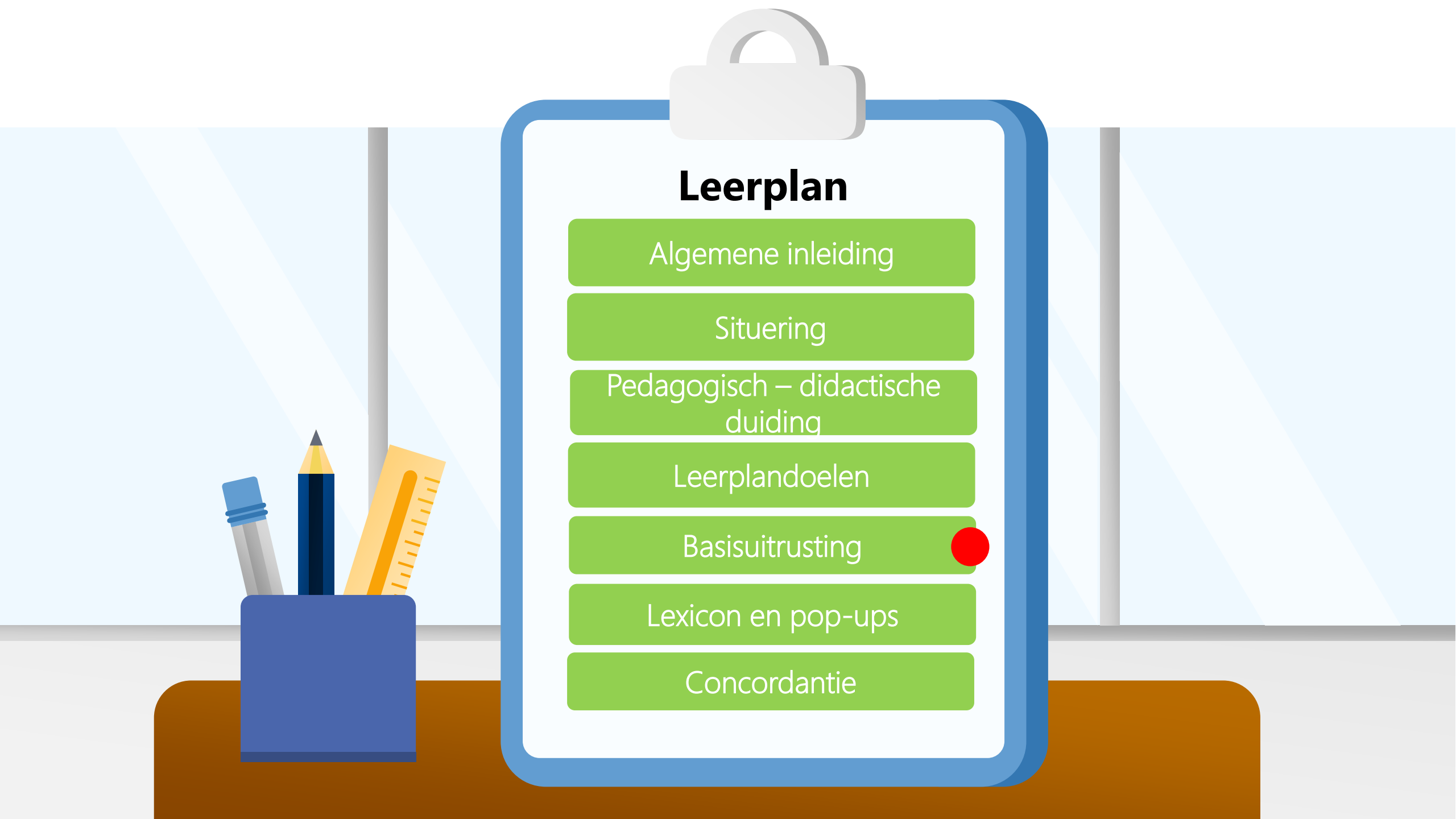
Leerplan
Algemene inleiding
Situering
Pedagogisch – didactische duiding
Leerplandoelen
Basisuitrusting
Lexicon en pop-ups
Concordantie

Leerplan

Basisuitrusting

- (mobile) devices met nodige software en audiovisueel materiaal die met internet verbonden zijn
- Actueel didactisch materiaal

- Grootte, akoestiek en inrichting laat toe om communicatieve werkvormen te organiseren
- Kwaliteitsvolle projectie
- Kwaliteitsvolle geluidsweergave
- Draadloos internet met aanvaardbare snelheid
- Opbergmogelijkheden (literatuur, materiaal, …)

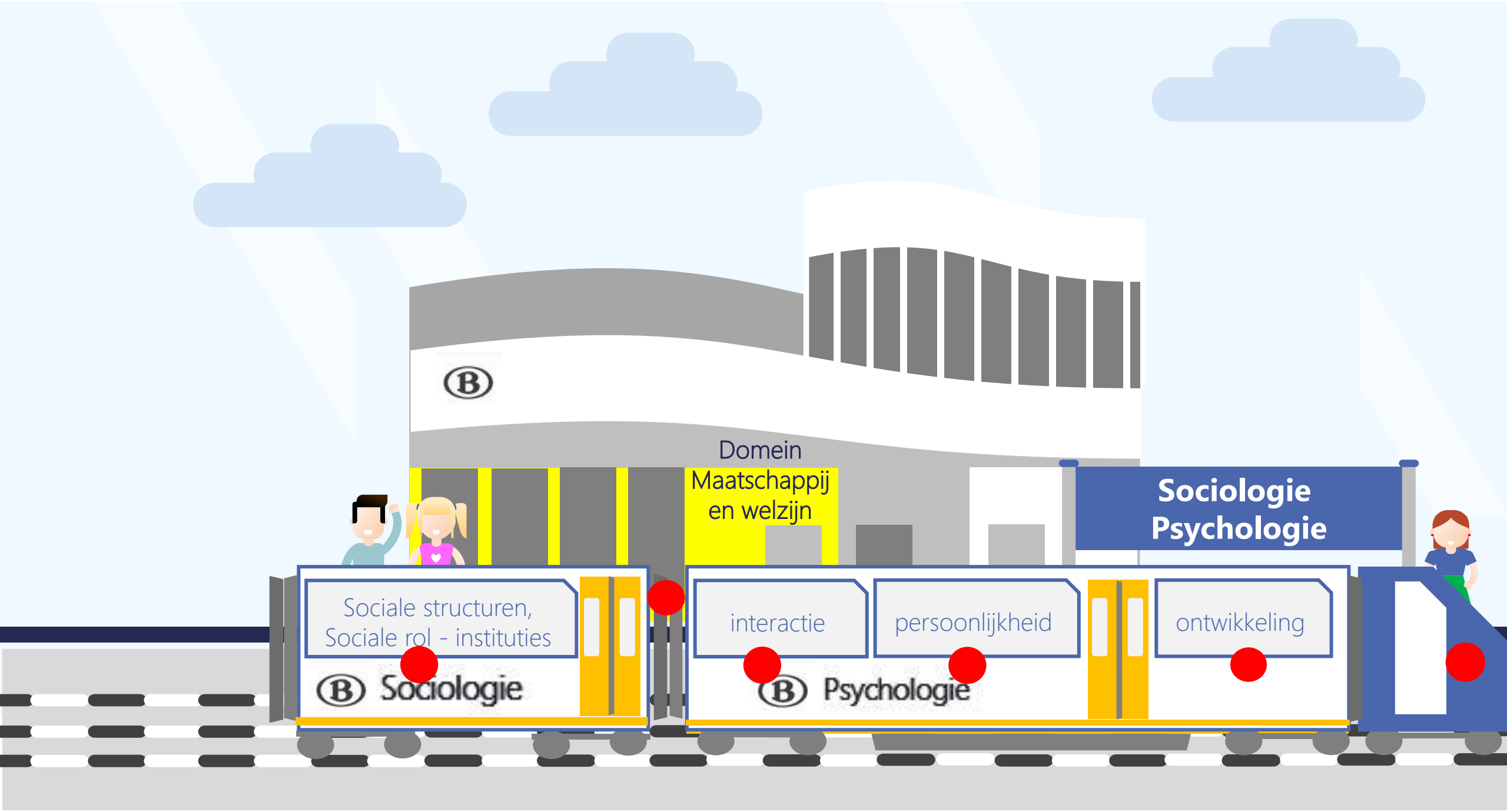
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

spoor
1
12:25
Psychologie / Sociologie
Let op: koppeling wagons
De leerlingen onderzoeken een thema vanuit perspectieven uit de psychologie en sociologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

- Kaders/wenken

→ **Verschillende mogelijkheden om met dit doel om te gaan**

1. Verschillende perspectieven om naar eenzelfde onderwerp te kijken

minimaal psychologisch en sociologisch perspectief

ruimer: psychologisch, sociologisch + andere perspectieven (vakoverschrijdend werken)

2. Verschillende mogelijkheden om dit doel aan te bieden

bv. Als een leerlijn doorheen de 2de graad

bv. Als een sluitstuk in de tweede graad, bedoeld als opstap naar de derde graad

→ **Mogelijke thema's:**

- Identiteit: vanuit sociologie LPD 12 of 14 en vanuit psychologie LPD 2, 6, 7 of 8
- Mijn relatie met anderen: vanuit sociologie (verschillende doelen) of vanuit psychologie LPD 10 of 11
- Nature-nurture: vanuit sociologie LPD 14 of psychologie LPD 2, 4, 6 of 8
- Gendervraagstukken
- Actuele thema's of thema's aangebracht door de leerlingen

- Bijvoorbeeld de gewijzigde man-vrouw verhouding doorheen de tijd

Psychologie

-Bv. effect van nature en nurture

Sociologie

-Bv. verschillen in samenlevingen

-Bv. impact van evoluties in (structuur) van samenlevingen op de man-vrouw verhouding

- Bijvoorbeeld massa-studeren in openbare leerruimtes

Psychologie

-Bv. operante en klassieke conditionering

-Bv. sociaal constructivisme

-Bv. groepsprocessen: spontaan samen leren, sociale beïnvloeding

Sociologie

-Bv. cultuur van samen leren (studie-cultuur in de samenleving)

- Bijvoorbeeld opvoeding

Banksy (Slave Labour)

Psychologie: Bv. evolutie in ontwikkelingstaken, opvoedingsstijlen, effect nature/nurture (Three Identical Strangers)
Socologie: Bv. verschillen in opvoeding in samenlevingen, ...
Filosofie: Bv. waarden en normen in de opvoeding en evolutie daarin
Kunstbeschouwing: Bv. opvoedingsthema's in de kunst (bv. portrettering van kinderen), ...

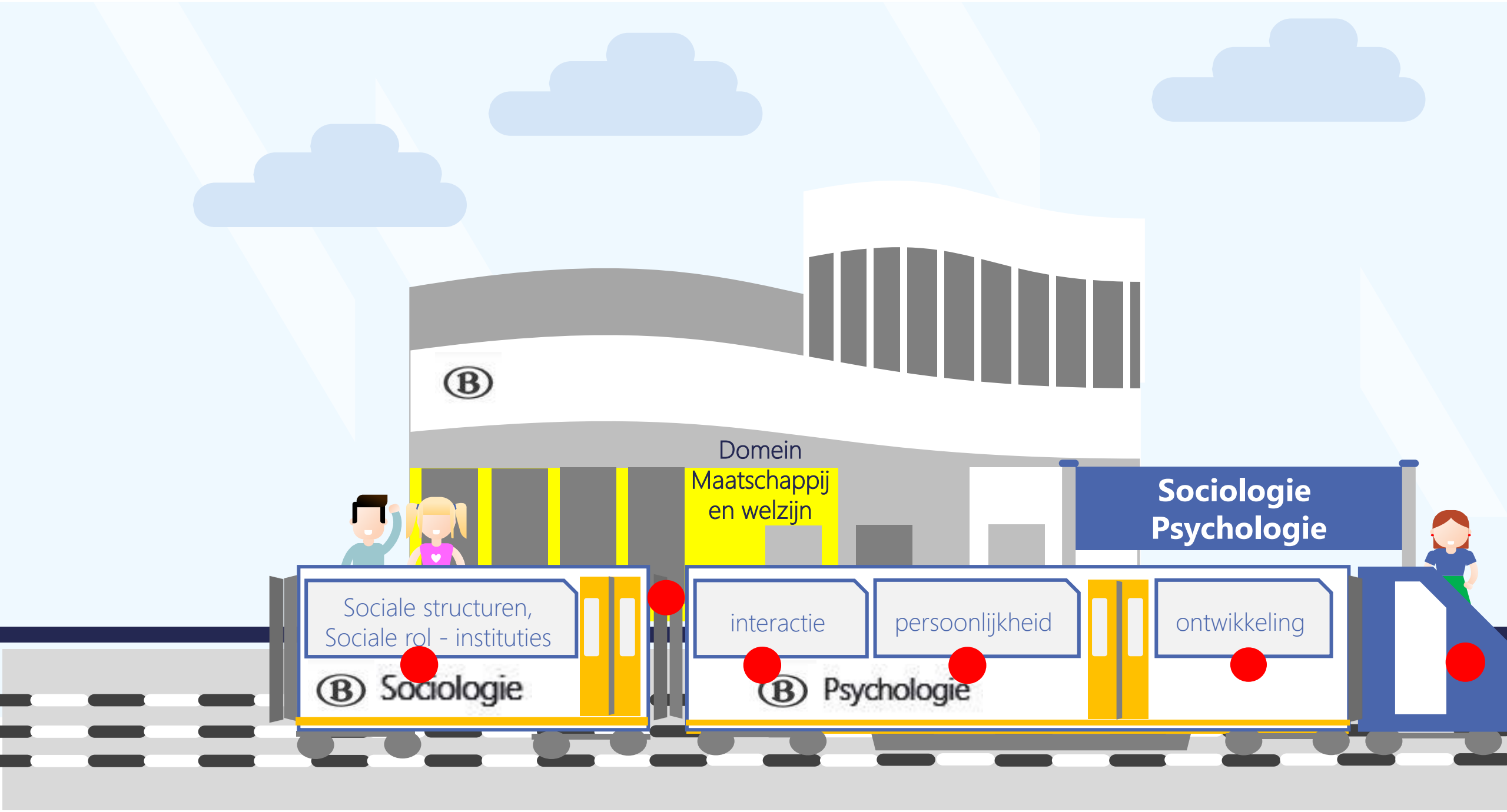
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

12:25
Coupé
De mens en zijn ontwikkeling

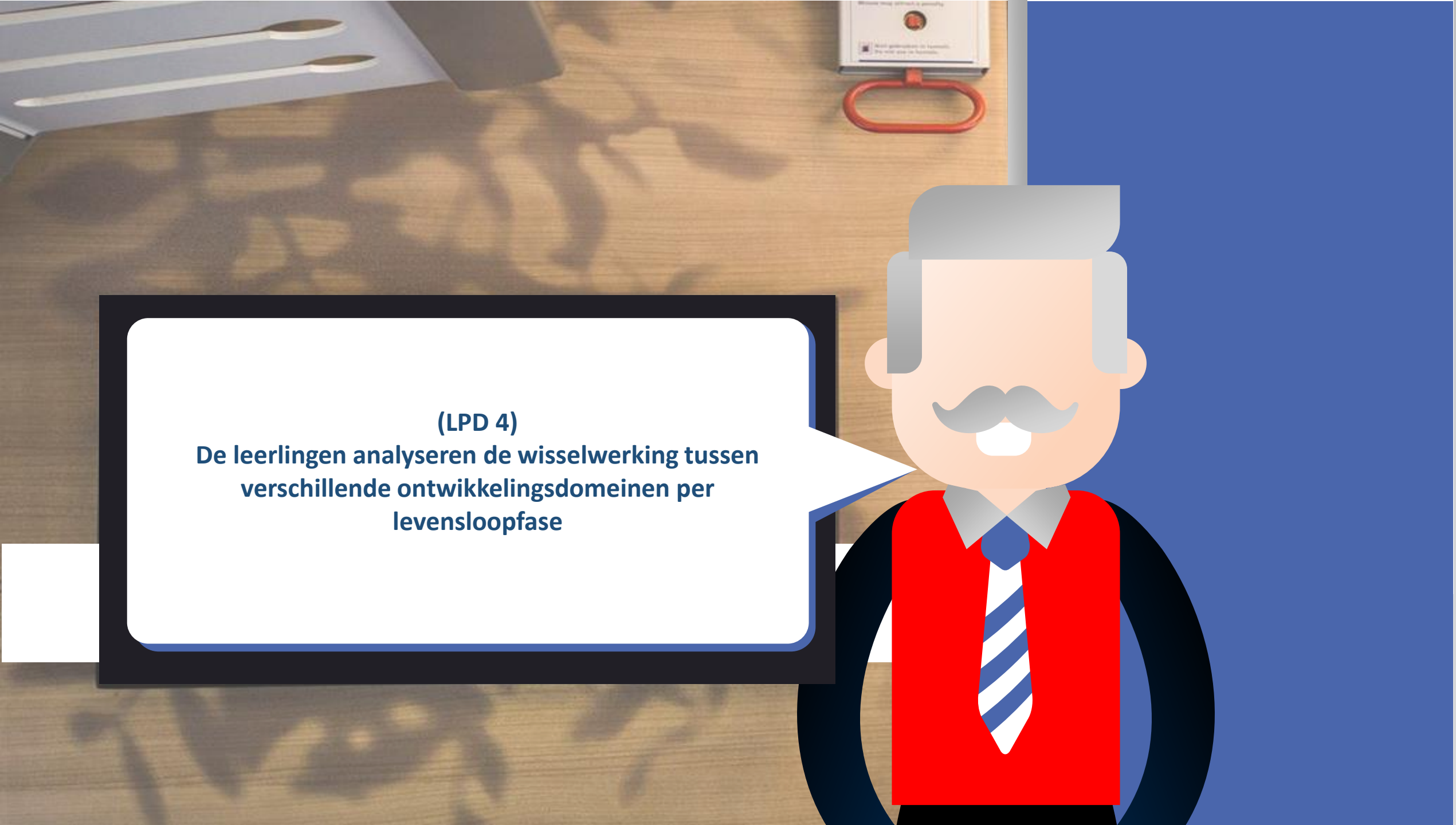
(LPD 4)
De leerlingen analyseren de wisselwerking tussen verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

- Kaders/wenken

→ **Accent kunnen leggen op bepaalde levensloopfasen**

→ **Kan via casussen of observatieopdrachten**

→ **Mogelijkheid via ontwikkelen eigen levensboek**

(LPD 2) De leerlingen **lichten** het begrip <u>ontwikkeling</u> **toe** met aandacht voor *levensloopfasen*, *ontwikkelingsdomeinen* en *invloed van nature en nurture*

(LPD 3) De leerlingen **lichten** de <u>fysieke, cognitieve, socio-emotionele ontwikkeling</u> door de levensloopfasen **toe** met inbegrip van de *(senso)motorische ontwikkeling*, *cognitieve ontwikkeling (Piaget)*, *gehechtsheidsontwikkeling*, *identiteitsontwikkeling (Erikson)* en *morele ontwikkeling (Kohlberg)*

(LPD 4)
De leerlingen **analyseren** de wisselwerking tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

(LPD 4)
De leerlingen **analyseren** de wisselwerking tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

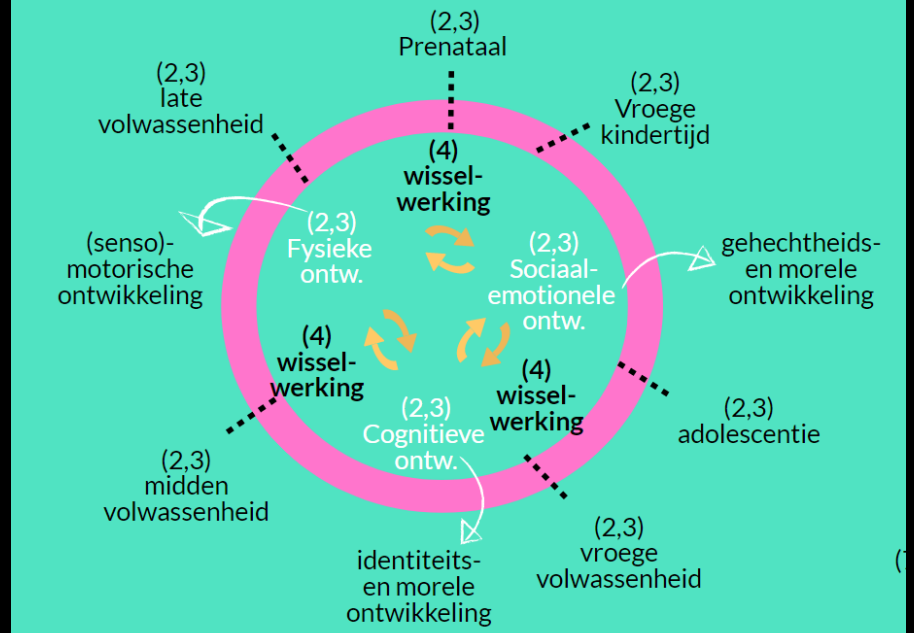

(LPD 4)
De leerlingen **analyseren** de wisselwerking tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

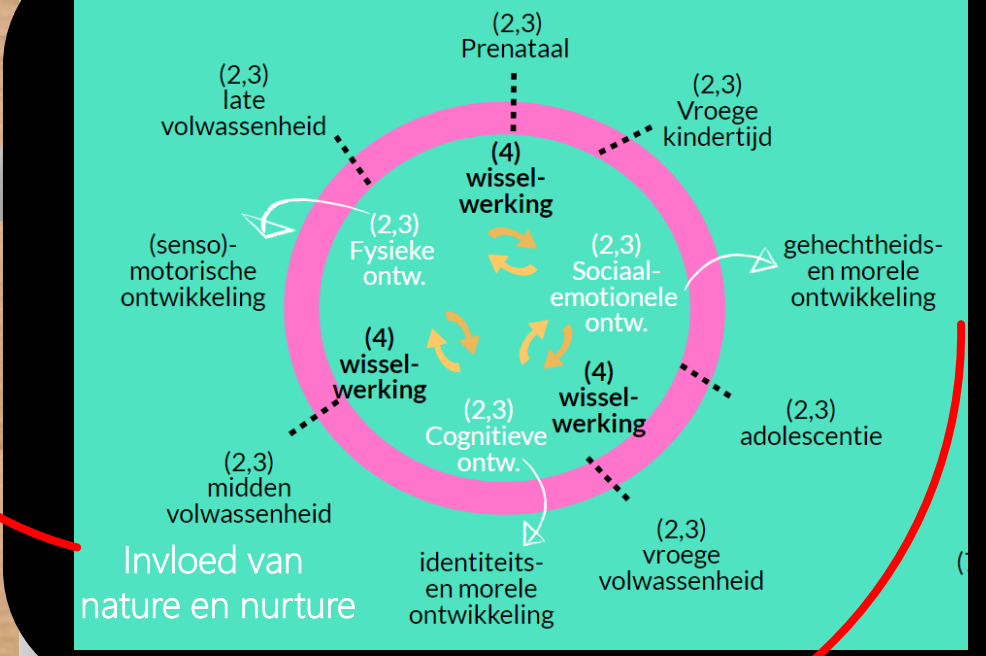

(LPD 5) De leerlingen **reflecteren** over de wijze waarop zijzelf en anderen in de samenleving kijken naar verschillen in de ontwikkeling van mensen

(LPD 4)
De leerlingen **analyseren** de wisselwerking tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

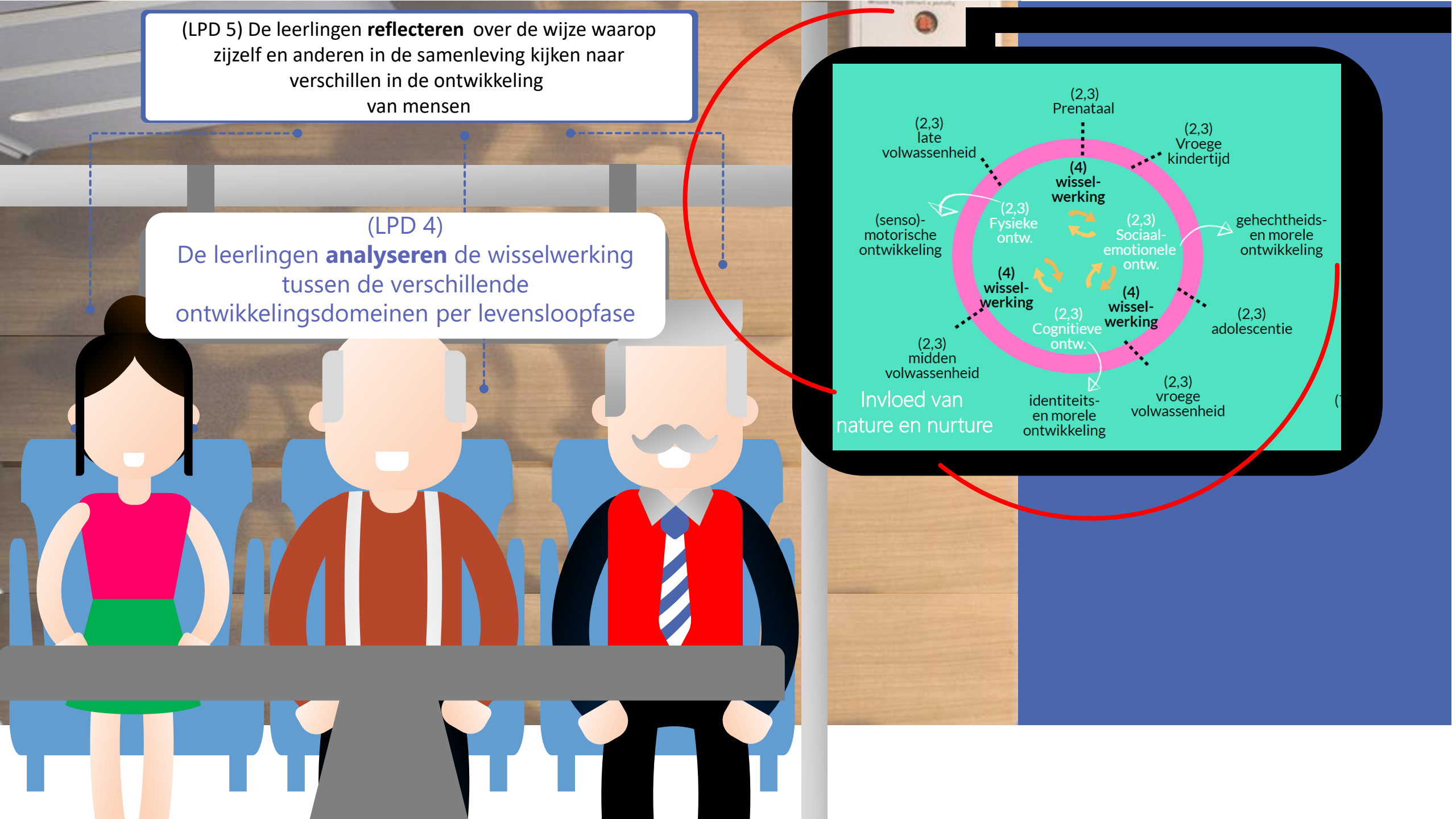

- LPD 2 – kaders en wenken

  → **Levensloopfasen**

  - Prenataal
  - Vroege kindertijd
  - Adolescentie
  - Vroege volwassenheid
  - Midden volwassenheid
  - Late volwassenheid

  → **Ontwikkelingsdomeinen**

- Fysiek
- Cognitief
- Sociaal-emotioneel

  → **Invloed van nature en nurture**

  → **LPD 2 en 3 worden bereikt in samenhang met LPD 4:** het zijn de bouwstenen (psychologische begrippen) voor het analyseren van de wisselwerking van de ontwikkelingsdomeinen per leeftijdsfase

- LPD 2 - kaders en wenken
  - **Keuze voor bepaalde afbakening** van levensloopfasen met benamingen – afspraken binnen team (2de en 3de graad)
  - **Levensfasen kunnen afbakenen in tijd en ruimte** – belangrijk ontwikkeling in maatschappelijk context plaatsen met aandacht voor veranderende samenleving vb. adolescentie, positie van het kind…
  - **Verdieping mogelijk**: koppeling aan ontwikkelingstaken Havighurst
  - **Invloed nature en nurture**: mogelijk epigenetica, opvoedingsstijlen…
  - **Samenhang mogelijk met LPD 14** (socialisatie)

- LPD 2 - voorbeeld

  - De leerlingen een brief aan hun toekomstige zelf laten schrijven waarin de lichamelijke, cognitieve en socio-emotionele ontwikkeling aan bod komen.
    Op het einde van het secundair onderwijs krijgen de leerlingen de brief terug.
    Dit met aandacht voor nature-nurture

- LPD 3
  - (senso)Motorische ontwikkeling
  - Fasen van de cognitieve ontwikkeling – Piaget
  - Gehechtheidsontwikkeling
  - Identiteitsontwikkeling – Erikson
  - Morele ontwikkeling – Kohlberg

- **LPD 2 en 3 worden bereikt in samenhang met LPD 4:** het zijn de bouwstenen (psychologische begrippen) voor het analyseren van de wisselwerking van de ontwikkelingsdomeinen per leeftijdsfase

- LPD 3 – kaders en wenken

  - Van casussen kunnen vertrekken om gehechtheidsontwikkeling te duiden vanuit theorieën vb. **Bowlby**, aapjes van **Harlow**, patronen van **Ainsworth**
  - **Mogelijkheid** tot verdiepen: aandacht voor aspecten van taalontwikkeling vb. bij kleuters … - samenhang met LPD 9 mogelijk

- Verdiepingsdoel LPD 3.1: kritieken op de ontwikkelingspsychologische theorieën onderzoeken
  - Bv. Piaget, Erikson, Kohlberg obv actuele inzichten
  - Fasen zijn cultureel bepaald: observatieonderzoek, experimenten, filmmateriaal…

- Verdiepingsdoel 3.2: verschillende perspectieven op ontwikkeling vergelijken
  - Kennis maken met vb. behaviorisme, cognitieve benadering, systeemtheoretische benadering, humanistische psychologie – kunnen visualiseren door bepaald model
  - Bv. Bronfenbrenner
  - In 4de jaar als opstapje naar derde graad

(LPD 5) De leerlingen **reflecteren** over de wijze waarop zijzelf en anderen in de samenleving kijken naar verschillen in de ontwikkeling van mensen

(LPD 4)
De leerlingen **analyseren** de wisselwerking tussen de verschillende ontwikkelingsdomeinen per levensloopfase

De leerlingen **onderzoeken** kritieken op de ontwikkelings-psychologische theorieën.

De leerlingen **vergelijken** verschillende perspectieven op ontwikkeling

verdiepingsdoelen

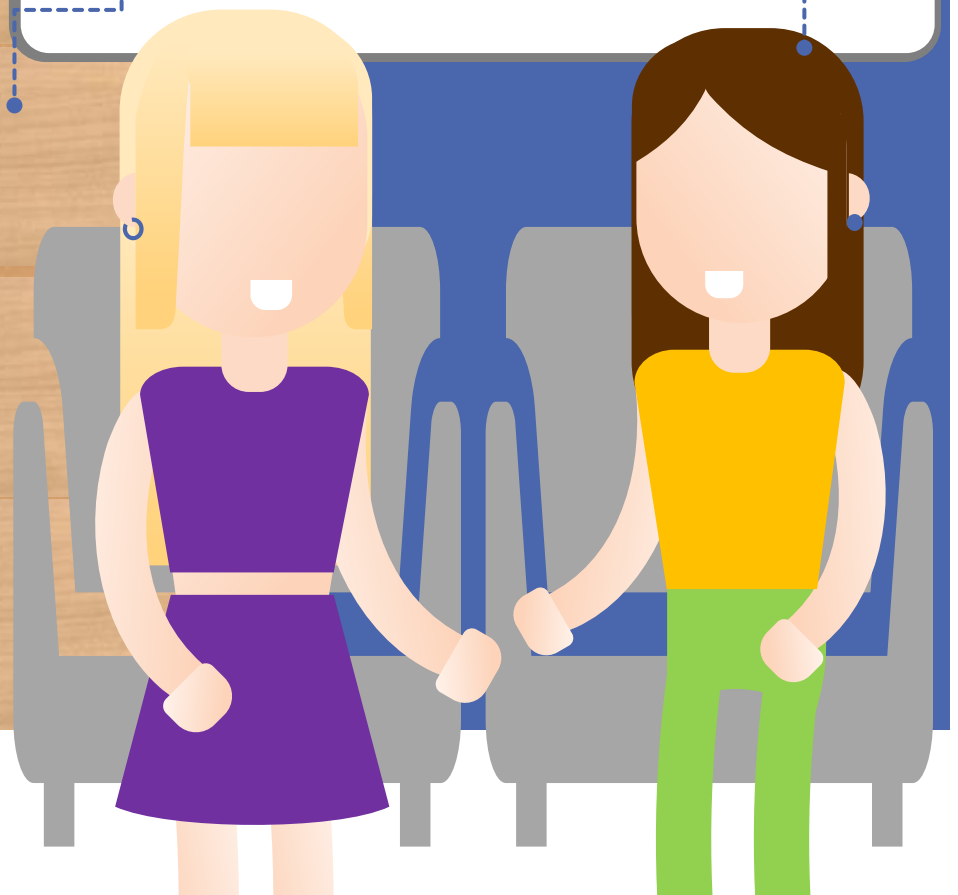

- LPD 5 - kaders en wenken

  - Mogelijkheid reflecteren over **verschillen tussen mensen**

    Diversiteit, bijvoorbeeld: leerstoornissen, beperkingen, ziekte, psychische kwetsbaarheid, welbevinden, OKAN…

  - Werken rond concrete (**preventie)campagnes of met beeldmateriaal en getuigenissen** – reflecteren over de houding van de samenleving tegenover verschillen tussen mensen

  - **Vakoverschrijdend werken mogelijk en onderzoekend leren**:

    Voorbereiden en afnemen interview, enquêteren met aandacht voor statistisch omgaan met data (wisk, ICT), zelf campagne organiseren, toelichting of voorstelling in andere taal…

  - **Mogelijkheid samenhang LPD 14**

- LPD 5

GRIP 20

Gelijke rechten 2000-2020

Focusgroep onderzoekt hoe series zoals Tytgat Chocolat de kijk op personen met een beperking beïnvloeden

Waarom er zo weinig personen met een handicap op televisie komen

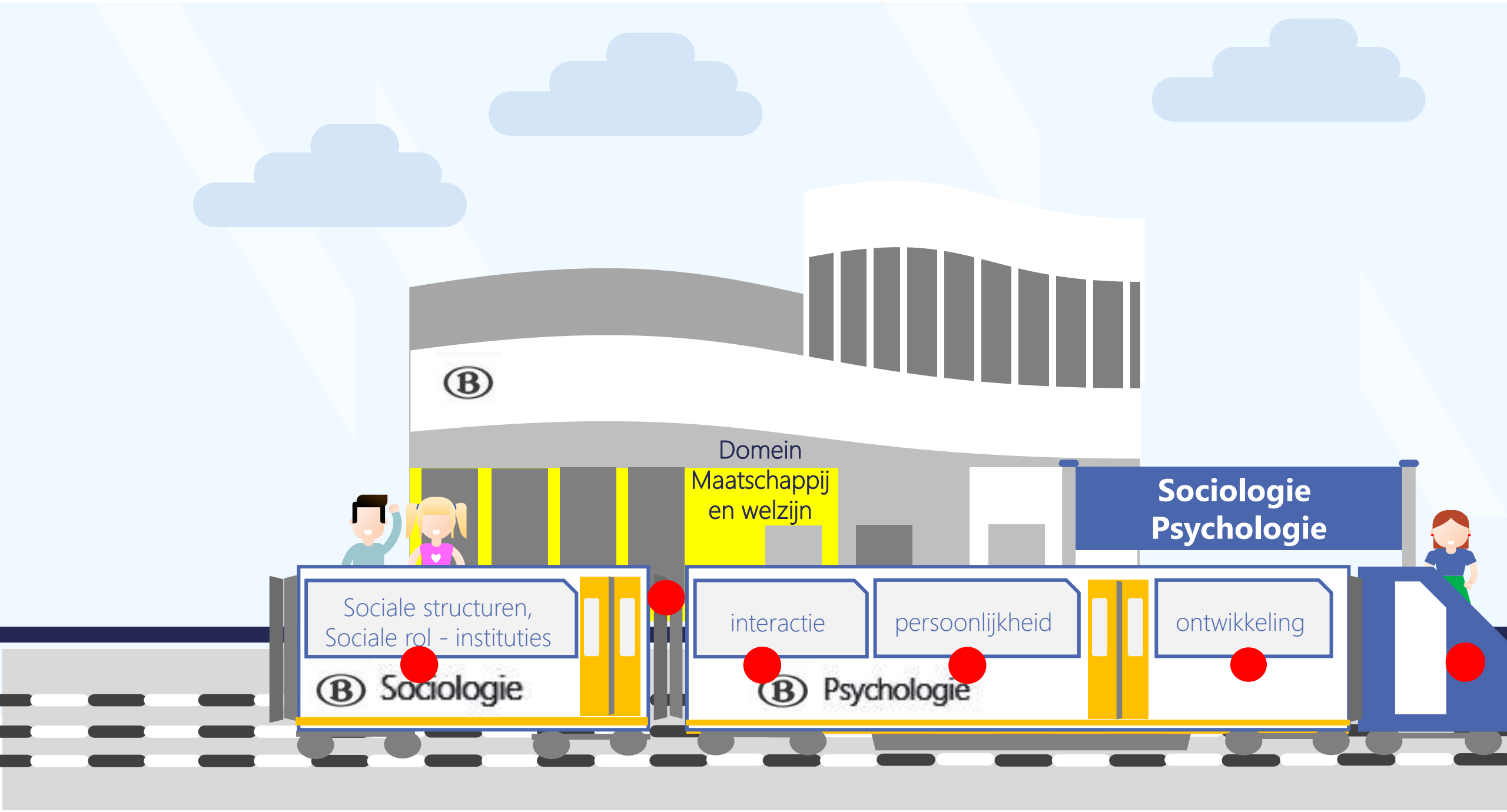
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

12:25
Coupé
Persoonlijkheidsvorming

(LPD 6)
De leerlingen analyseren de elementen van persoonlijkheid aan de hand van casussen

(LPD 6)
De leerlingen **analyseren** elementen van persoonlijkheid aan de hand van casussen

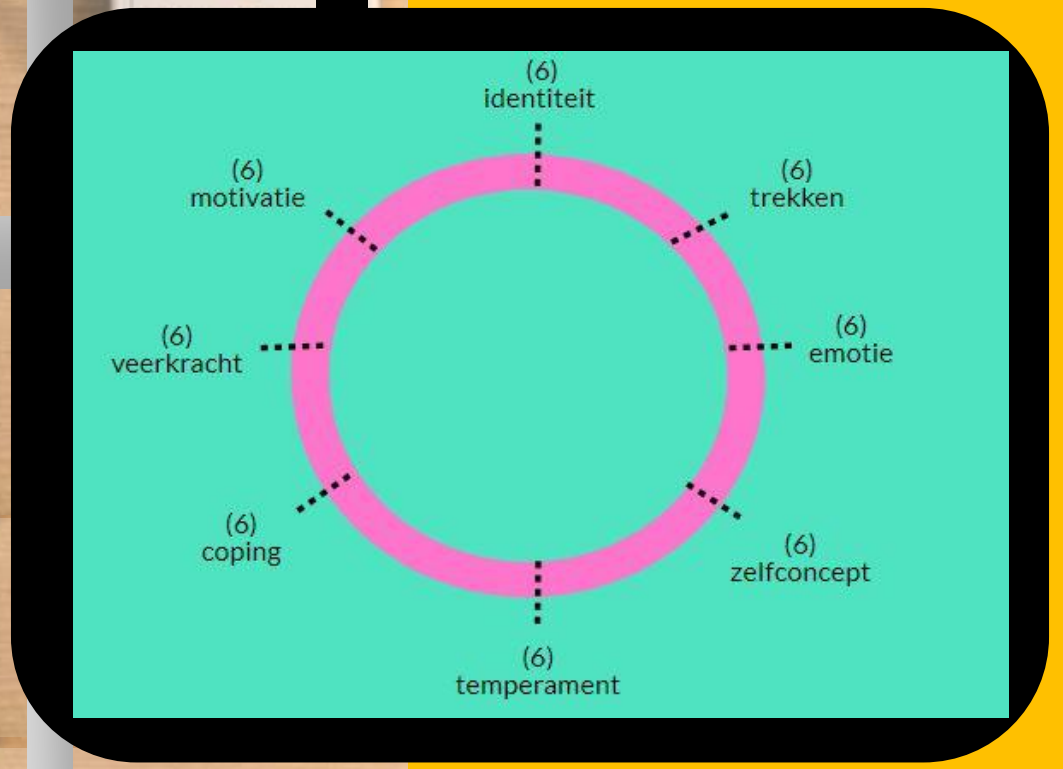

(LPD 6)
De leerlingen **analyseren** de elementen van persoonlijkheid aan de hand van casussen

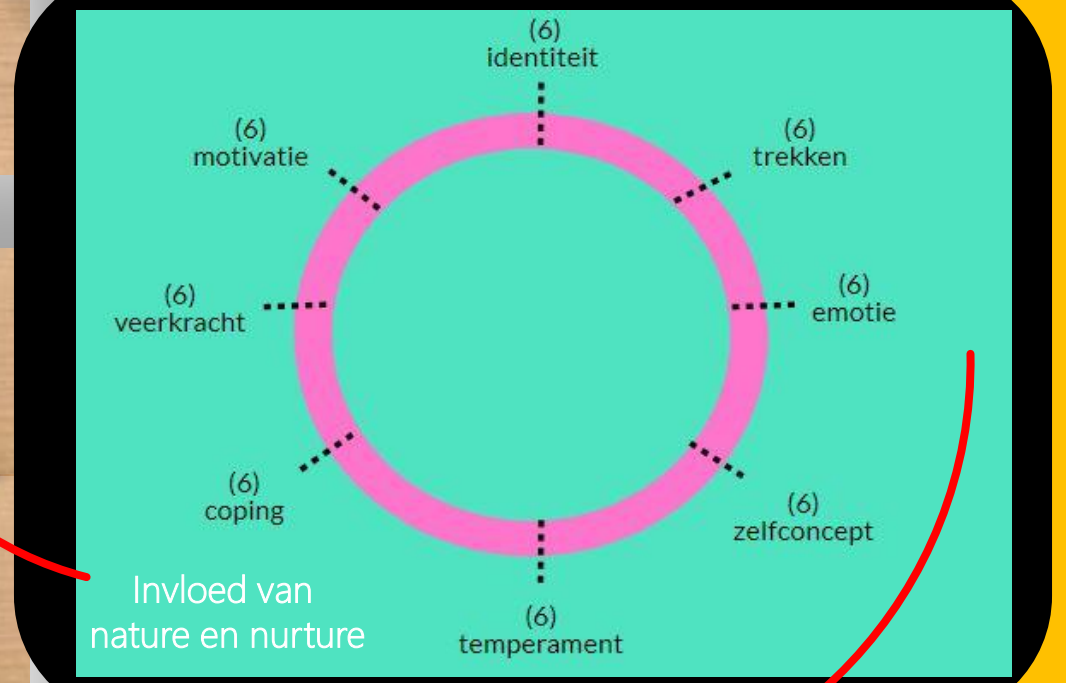

- LPD 6
  - Identiteit, trekken, emotie, zelfconcept, temperament, coping, veerkracht en motivatie;
  - Invloed en interactie van nature en nurture

- LPD 6 – kaders en wenken
  - Betekenis van de bouwstenen herkennen en verwoorden
  - Mogelijk theoretische kaders gebruiken (de Big Five of de Zelfdeterminatietheorie)
  - Verdiepen in persoonlijkheidstheorieën is niet voor de 2de graad

- LPD 6

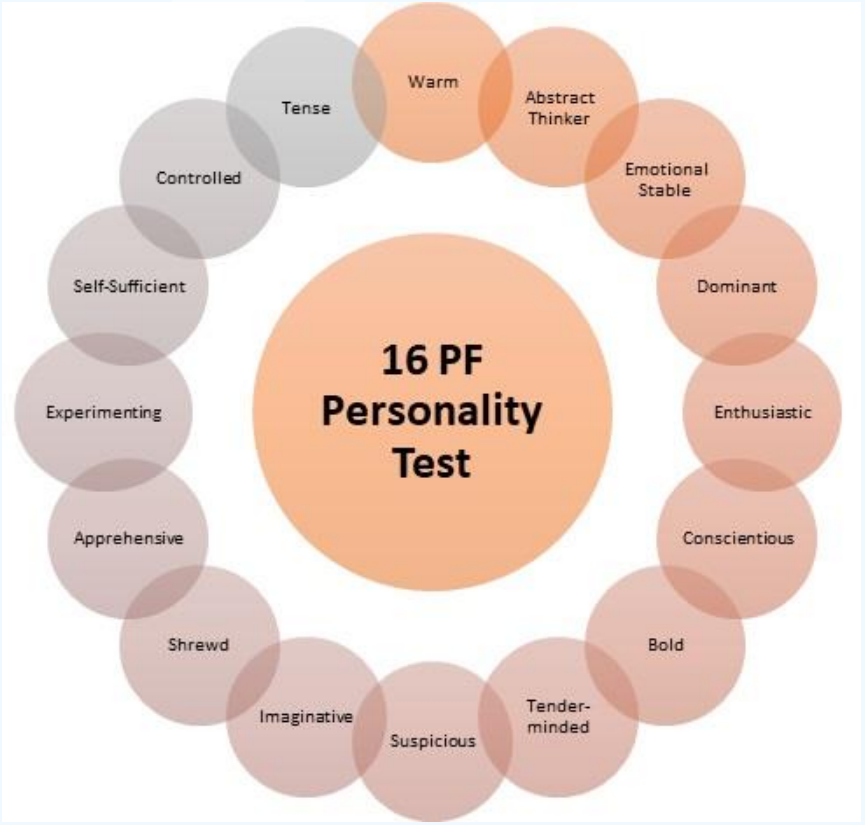

- Dagboekfragmenten, getuigenissen, … analyseren

(LPD 6)
De leerlingen **analyseren** elementen van persoonlijkheid aan de hand van casussen

(LPD 7) De leerlingen **bespreken** een *aantal eigenschappen van zichzelf* met anderen adhv een reflectie-instrument

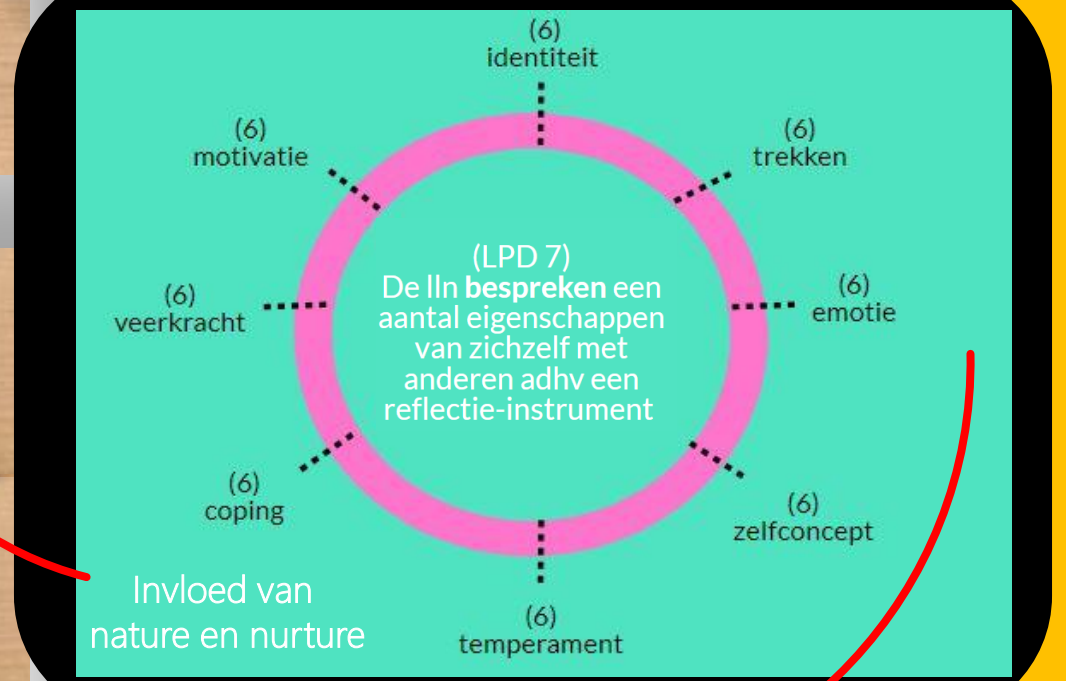

- LPD 7 – kaders en wenken
  - Mogelijke reflectie-instrumenten: Bateson (en Dilts), Kwaliteitenspel, Johari, Korthagen, Leary, Ofman, …

- Bv roos van Leary op speelplaats tekenen en zichzelf laten positioneren, bespreken, …

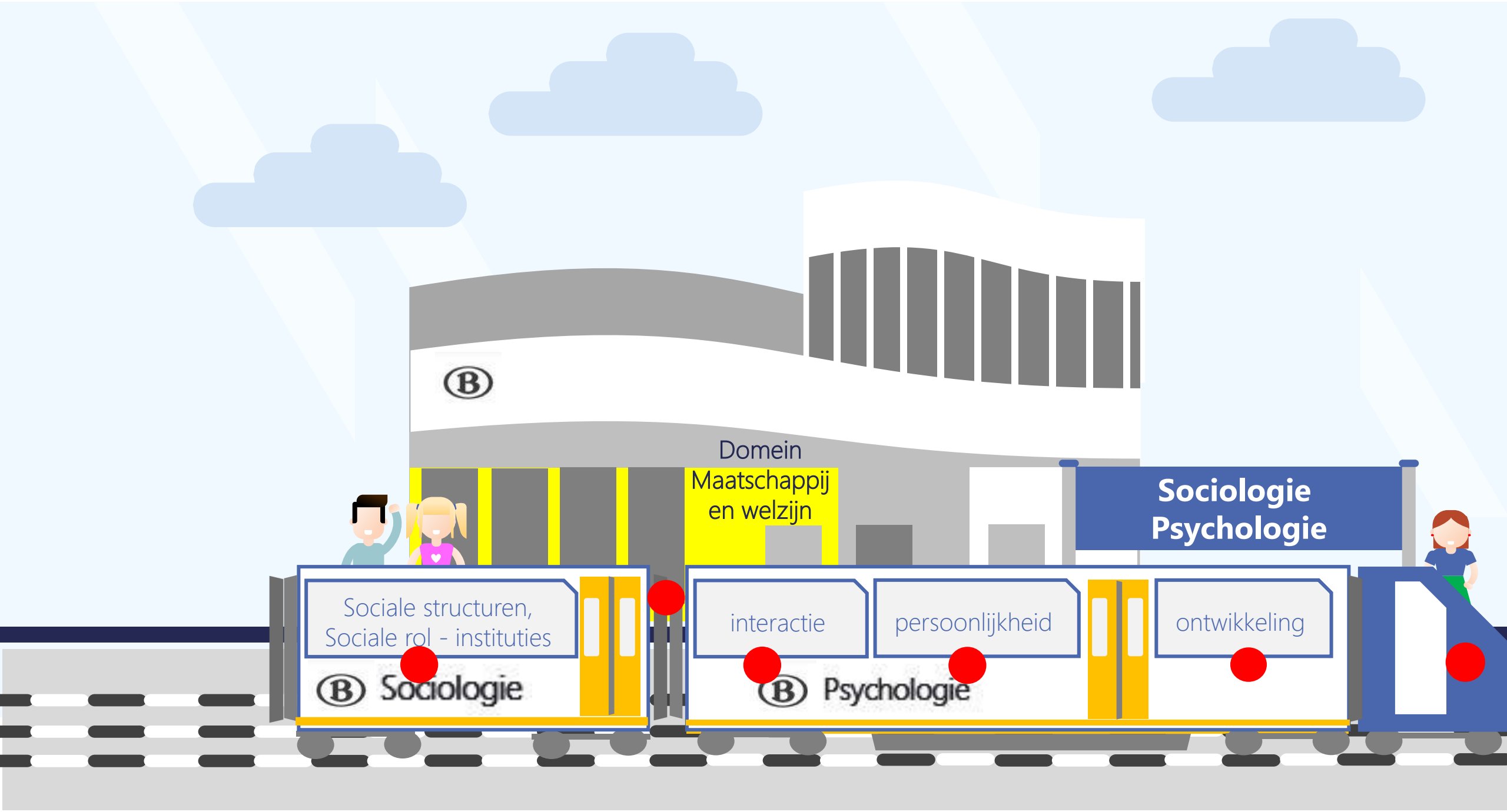
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

12:25
Coupé
De mens in interactie met anderen

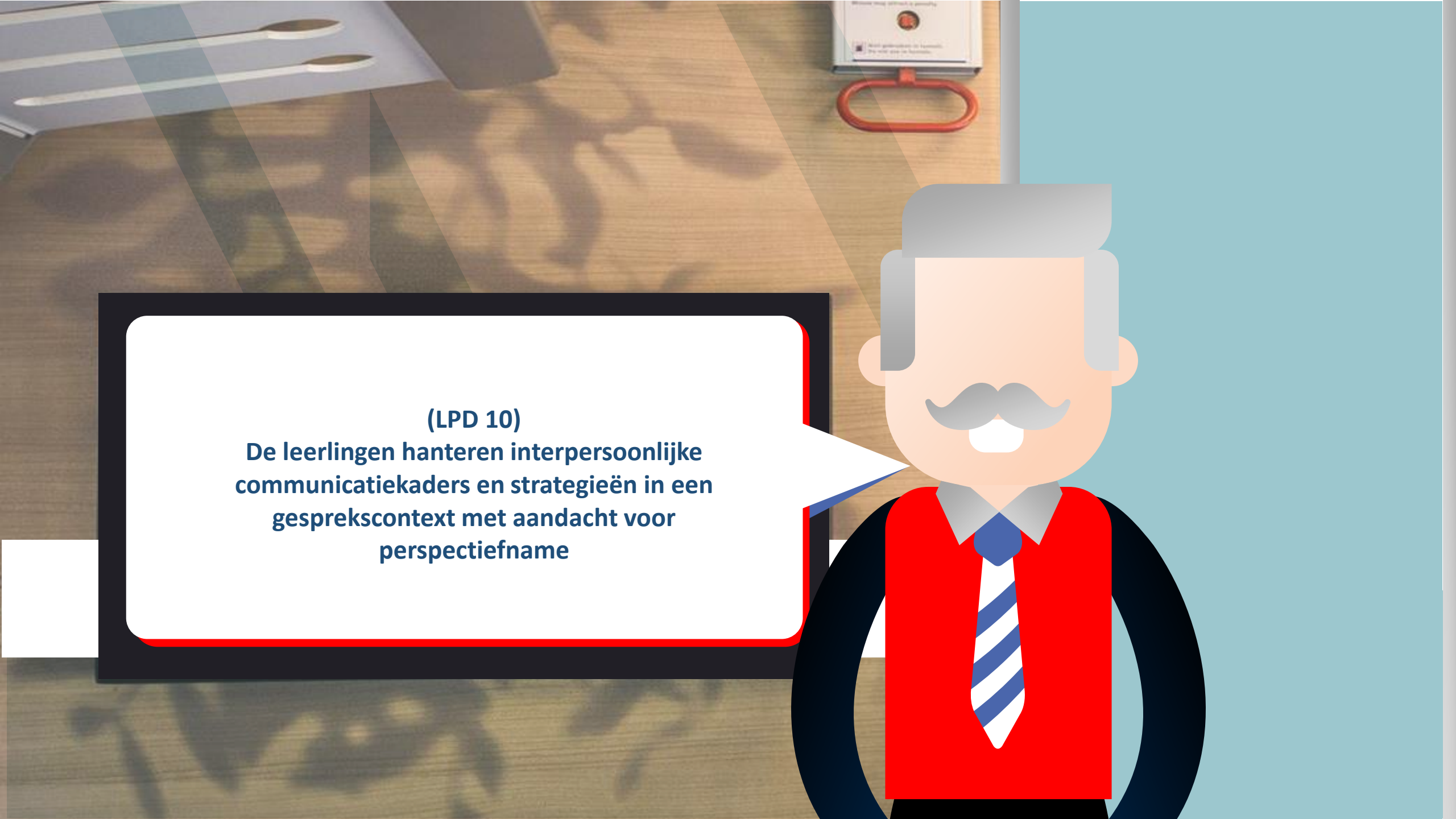
(LPD 10)
De leerlingen hanteren interpersoonlijke communicatiekaders en strategieën in een gesprekscontext met aandacht voor perspectiefname

(LPD 10)
• In het perspectief van de ander blijven
• Rekening houden met de impact van het eigen referentiekader en het referentiekader van de ander op gesprekken

(LPD 8) De leerlingen **lichten** de betekenis en impact van persoonlijke referentiekaders op interacties toe

(LPD 10)

- In het perspectief van de ander blijven
- Rekening houden met de impact van het eigen referentiekader en het referentiekader van de ander op gesprekken

- LPD 8 – kaders en wenken
  - Bv. invloed van individuele en maatschappelijke factoren op persoonlijke referentiekaders
  - **Je bereikt dit doel in samenhang met LPD 10**

- Edubox: wij-zij denken. Vanuit welk perspectief kijk jij naar een gebeurtenis en welke impact heeft die perspectiefname?

- LPD 9 – kaders en wenken
  - Bv. mechanismen die de interpretatie beïnvloeden: attributiefout, eerste indruk, vooroordelen, stereotypering, …
  - Bv. kennis laten maken met observatie- en registratiemethoden

- LPD 9 – voorbeelden
  - Bv. observatieopdrachten, voorbeelden uit actualiteit / media (ophef na vernedering bij Erdogan, tunnelvisie in de mol, …)
  - Bv. eigen ervaringen van gênante momenten obv foutieve interpretatie
  - Bv. achterhalen van eigen verklaringen van falen en mislukken, voorbeelden van sporters, politici, …
  - Bv. Op zwarte lijst van de lage landen (Radio 1)

(LPD 8) De leerlingen **lichten** de betekenis en impact van persoonlijke referentiekaders op interacties toe

(LPD 11) De leerlingen **reflecteren** over sociaal gedrag: sociale cognitie, groepsprocessen, sociale beïnvloeding

(LPD 10)

- In het perspectief van de ander blijven
- Rekening houden met de impact van het eigen referentiekader en het referentiekader van de ander op gesprekken

- LPD 11
  - Sociale cognitie
  - Groepsprocessen
  - Sociale beïnvloeding

- LPD 11 – kaders en wenken
  - Bv. vertrekken vanuit situaties of actuele voorbeelden: pesten, film, klasdag, racisme, discriminatie, diversiteit, conformiteit, gehoorzaamheid, …
  - Herkennen en verwoorden van de bouwstenen om tot reflecteren te komen
  - Kan je linken met LPD 13, 14 en 15

- LPD 11 - voorbeelden

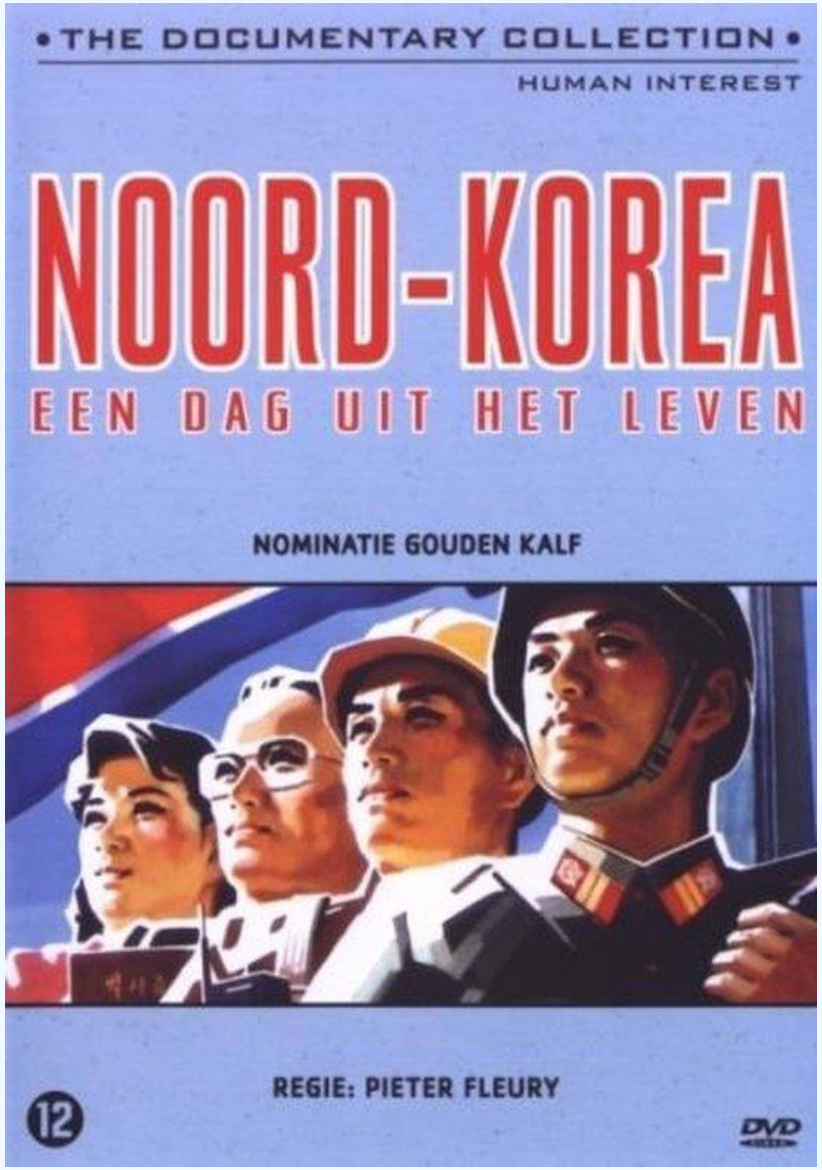

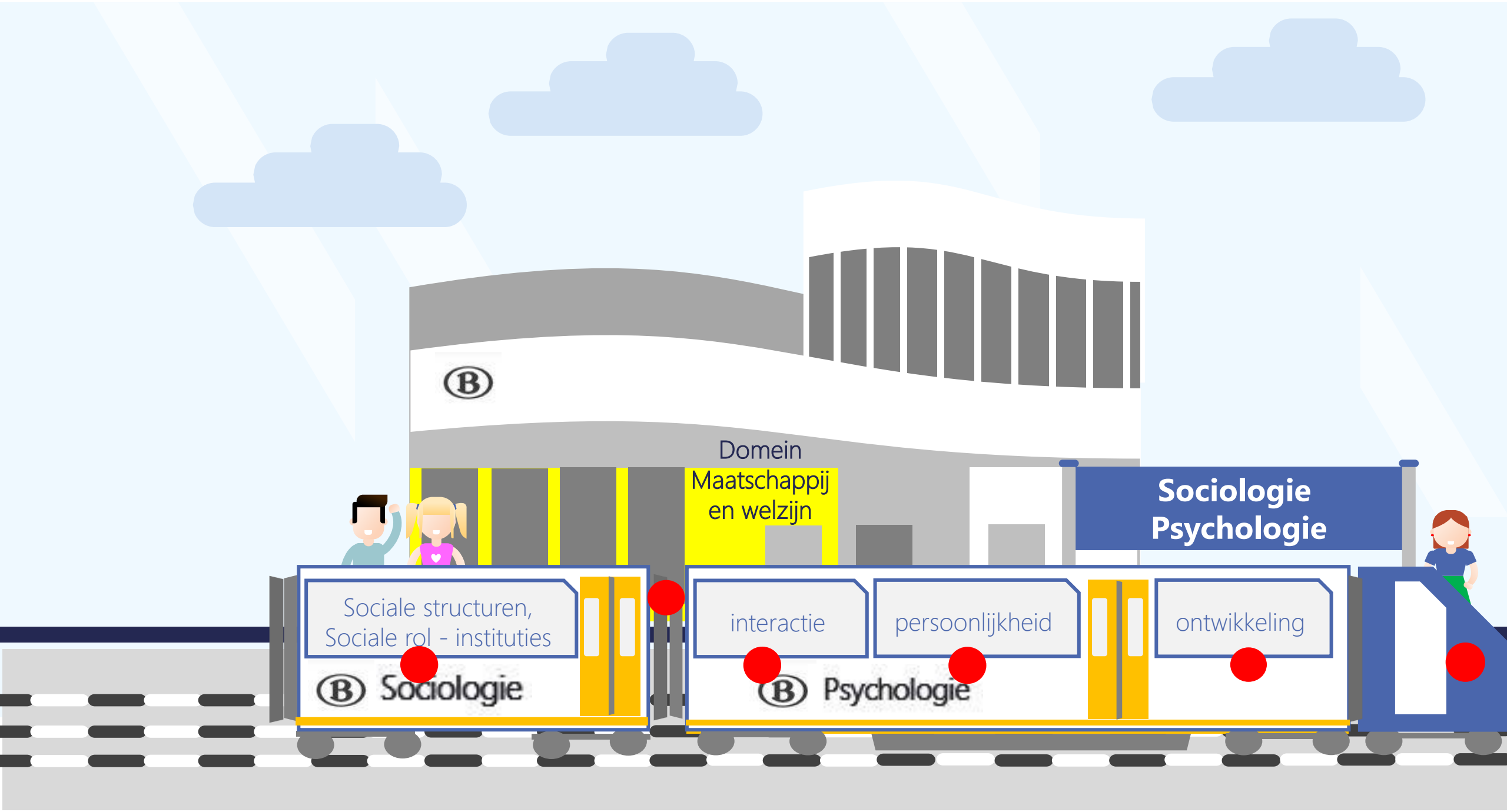
Domein
Maatschappij
en welzijn
Sociologie
Psychologie
Sociale structuren,
Sociale rol - instituties
Sociologie
interactie
persoonlijkheid
ontwikkeling
Psychologie

(LPD 15)
De leerlingen **analyseren** kenmerken van de hedendaagse samenlevingen aan de hand van sociologische begrippen

(LPD 12)
De leerlingen **vergelijken** (sub)culturen aan de hand van symbolen, waarden, normen en rituelen

- LPD 15 – kaders en wenken
  - Mogelijkheid vanuit **actualiteit** kenmerken van hedendaagse samenlevingen analyseren

    -> **Minimaal** kenmerken socialisatie (LPD 14) en stratificatie (LPD 13)

    -> Mogelijkheid ook andere thema's, zoals:

    Individualisering (link LPD 14)
    Sociale controle (link LPD 11)
    Emancipatie (link LPD 13 of bijhorend verdiepingsdoel)
    Machtsstrijd (link LPD 13: rollenconflict)
    Sociale mobiliteit (link LPD 13)

  - Mogelijkheid laten zoeken naar onderliggende structuren en mechanismen, naar causale verbanden en correlaties …
  - Kenmerken kunnen **vergelijken in tijd en ruimte**
  - 3de graad: rekening leren houden met de dynamiek in de samenlevingen

- LPD 12 – kaders en wenken
  - **Bereik je in samenhang met LPD 15** – bouwstenen (sociologische begrippen) voor analyseren van kenmerken van hedendaagse samenlevingen

  - Culturen kunnen we bekijken in een breed perspectief

    Bv. westerse en niet-westerse culturen, subculturen (jongeren), tegencultuur

  - Subculturen kunnen laten vergelijken met groepen waartoe leerlingen zelf behoren en laten reflecteren over de eigen culturele achtergrond en identiteit. Gestuurd bronnenonderzoek kan als methodiek.

  - Verdiepend kunnen werken door aspecten van theorieën aan te reiken:

    Bv. 5 culturele waardendimensies van Hofstede, F/G-culturentheorie van D. Pinto, low/high context culturen van Edward T. Hall, Waarderationaliteit van Weber….

- LPD 15 – voorbeelden

Privacy en ik: documentaire van Tim Verheyden

Nieuwe tv-spot in aanloop naar Overlegcomité: "Eén ploeg van 11 miljoen"

(LPD 13)
De leerlingen **reflecteren** over verschillende sociale structuren en rollenconflicten met aandacht voor:

-sociale posities, sociale status, sociale rol
-rolmodel, rolconflict
-stratificatie: standen, klassen, rangen, (on)gelijkheid

(LPD 15)
De leerlingen **analyseren** kenmerken van de hedendaagse samenlevingen aan de hand van sociologische begrippen

De leerlingen **onderzoeken** hoe mechanismen uit de media het beeld van sociale structuren beïnvloeden met aandacht voor mediageletterdheid, fake news en mediatiseringskritieken op de ontwikkelingspsychologische theorieën

Verdiepingsdoel

Sociale structuren, rollenconflicten, sociale positie en sociale stratificatie

- LPD 13
  - **Bereik je in samenhang met LPD 15** – bouwstenen (sociologische begrippen) voor analyseren van kenmerken van hedendaagse samenlevingen

    - Sociale posities, sociale status, sociale rol
    - Rolmodel, rolconflict
    - Stratificatie: standen, klassen, rangen (on)gelijkheid

- LPD 13 – kaders en wenken

  - Werken rond **sociale rechtvaardigheid en (kans)armoede** in basisvorming kan als opstap voor werken rond sociale rollen en sociale ongelijkheid

  - Thema (kans)armoede biedt kapstokken

    Bv. ervaringsdeskundigen uitnodigen, een organisatie bezoeken, analyse van het armoedebeleid, verkennen van het armoedemodel of de kloventheorie

    Biedt mogelijkheden tot nabespreking en reflectie.

  - Rolconflicten: aandacht kunnen besteden aan interne en externe rolconflicten
  - Klassen en standen komt best aan bod in 4de jaar - afstemming met Geschiedenis
  - Actualiteit: kansen evolutie samenleving vanuit sociologisch perspectief benaderen

- Verdiepingsdoel LPD 13.1 – Onderzoeken hoe mechanismen uit media het beeld van sociale structuren beïnvloeden met aandacht voor mediageletterdheid, fake news en mediatisering

  - Erken rond stereotypering (LPD 9) kan een brug vormen naar mediatisering, invloed van sociale media op het zelfbeeld, polarisatie, complottheorieën …

(LPD 15)
De leerlingen **analyseren** kenmerken van de hedendaagse samenlevingen aan de hand van sociologische begrippen

(LPD 14)
De leerlingen **lichten toe** hoe sociale instituties bijdragen tot socialisatie via cultuuroverdracht

- LPD 14
  - **Bereik je in samenhang met LPD 15** – bouwstenen (sociologische begrippen) voor analyseren van kenmerken van hedendaagse samenlevingen

- LPD 14 – kaders en wenken
  - Kan in samenhang met LPD 11: sociaal gedrag
  - In basisvorming inzichten in eigenschappen van verschillende vormen van samenleven
  - Vanuit inzicht in groepsidentiteiten **en vormen van samenleven, vooroordelen van samenleven als uitdagingen onderscheiden**
  - Voorbeelden van **socialiserende instituties**: gezin, school, vrienden, overheid, media…
  - Verdiepend kunnen werken rond concepten **hersocialisatie** (totale instituties, vb. gevangenis, ziekenhuis, …), enculturatie vs acculturatie (samenhang MEAV: jeugdrecht)
  - **Primaire socialisatie** kan behandeld via (samenhang LPD2):
    - ✓ Nature – nurture: vb. wolfskinderen , het geval ‘Genie’
    - ✓ ‘Looking glass self’ uit theorie van G.H. Mead – aandacht kunnen hebben voor de ontwikkelingsfasen van het kind (internalisering – breaching experimenten), observaties bij spelgedrag …
    - ✓ Leren via imitatie, identificatie

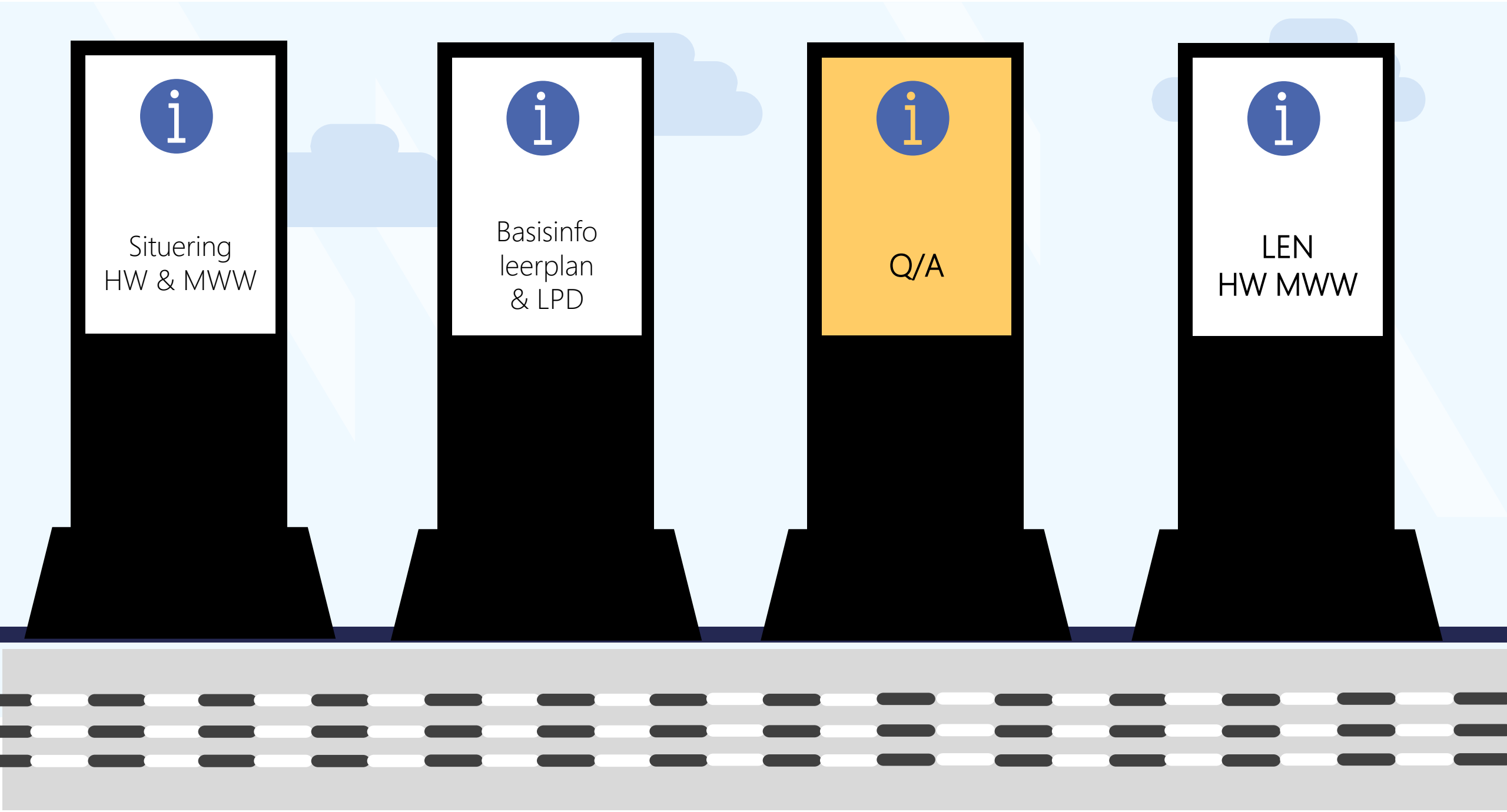
Situering
HW & MWW
Basisinfo
leerplan
& LPD
Q/A
LEN
HW MWW

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Welke leerplandoelen zien we best in het 3de lj en welke leerplandoelen zien we best in het 4de lj?

Het leerplan verplicht niet tot het volgen van een model, enkel het aan bod brengen van zowel leerplandoelen uit sociologie als psychologie in hetzelfde leerjaar wordt sterk geadviseerd.

- Als er een lineaire aanpak wordt voorgesteld en er zulke duidelijke opsplitsing is tussen psychologie en sociologie binnen het leerplan, alsook in te besteden lesuren, waarom mag het leerplan dan niet gerealiseerd worden binnen twee aparte vakken of gegeven worden door twee leerkrachten?

  - Die lineaire aanpak is niet dwingend, is suggestie
  - Niet de bedoeling om de lesuren op te splitsen.
    Het bewaken van de samenhang tussen sociologie en psychologie is makkelijker te verwezenlijken binnen 1 vak dan wanneer de wetenschappen zijn opgesplitst in 2 vakken
  - Bij rapportering wordt ook geadviseerd om het vak als eenheid te zien

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Kunnen we leerplandoelen ook projectmatig realiseren?
  - Projectmatig werken kan als één van de gebruikte werkvormen; toch is het leerplan niet projectmatig opgebouwd
  - Het leerplan biedt hiertoe verschillende mogelijkheden (zie ook verdiepende sessie) bijvoorbeeld:
    - LPD 1: leerlingen onderzoeken een thema vanuit perspectieven uit de psychologie en sociologie.
    - LPD 15: Leerlingen analyseren kenmerken van de hedendaagse samenleving aan de hand van sociologische begrippen.

- Hoe diep moeten we ingaan op de verschillenden leerplandoelstellingen?
  - De uitwerking van een leerplandoel vertrekt vanuit het handelingswerkwoord (beheersingsniveau) en de inhoud die aan het leerplandoel vasthangt
  - De manier waarop je dit uitwerkt, de diepgang, … bepaal je zelf /vakgroep
  - M.b.v. jaarplanning evenwichtige realisatie van het leerplan

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Wat is er nog gelijk tussen leerplan sociologie en psychologie en het leerplan humane wetenschappen?
  - Zie document
- Idem voor SW uit STW
  - Zie document
- Media, recht en politiek komen aan bod in het vak sociologie en psychologie. Is dit dan met dezelfde diepgang als nu, of wordt dat louter vanuit een sociologisch perspectief even aangeraakt?
  - Het is eigenlijk eerder vanuit een sociologisch perspectief aanraken vb LPD13/14.
- In de (voorlopige) leerplannen is er (nog) niets terug te vinden over gedragsneurowetenschappen, in de opleiding psychologie komt dit steeds meer aan bod. Is dat iets dat in de derde graad nog aan bod komt?
  - Bij de fysieke ontwikkeling van de mens kan je gedragsneurowetenschappen aan bod laten komen. (LPD4) ook LPD3 cognitieve ontwikkeling. Erik Scherder/ Jelle Joles

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Er ligt veel nadruk op reflecteren. Leren reflecteren is een doelstelling op zich. Hoe zien jullie de invulling hiervan? Wat wordt er juist verwacht van de leerlingen als het over reflecteren gaat? Moet dat binnen bepaalde reflectiemodellen?

  - Er zijn 2 leerplandoelen in verband met reflecteren
  - LPD 5 De leerlingen **reflecteren** over de wijze waarop zijzelf en anderen in de samenleving kijken naar verschillen in de ontwikkeling van mensen
  - LPD 7 De leerlingen **bespreken** een *aantal eigenschappen van zichzelf* met anderen adhv een reflectie-instrument

    Waar leerplan geen model aanreikt is er geen verplichting, eigen keuze.

    Waar leerplan suggestie geeft is er keuze, vb. bij LPD 7 is suggestie: kwaliteitenspel, Johari,

    Korthagen, Leary en Ofman

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Er zijn geen overkoepelende onderzoeksdoelstellingen humane wetenschappen meer klopt dit?
  - In het leerplan Sociologie en psychologie:
    1. LPD 1/LPD9/LPD 15 zijn mogelijkheden specifiek te werken aan onderzoekscompetenties
    2. Ook in het GFL verwijzing naar onderzoekscompetenties.
    3. Het leerplan verwijst zelf naar doelen 4, 7 (psychologie) en 15 (sociologie) om aan onderzoeksvaardigheden en reflectie te doen (zie punt 3.5 Aandachtspunten)

- Zullen de specifieke onderzoekscompetenties in de 3de graad ook gerealiseerd moeten worden binnen de context van het vak psychologie/sociologie?
  - Leerplannen 3de graad nog uit te werken

Inhoudelijke vragen over het leerplan

- Wat is het advies m.b.t. de verdiepingsdoelen in HW? Moeten die door elke leerling gehaald worden... Wat betekent dit voor het aanbrengen ervan (beperkt tijdsbestek) en voor de evaluatie?
  - Verschil leerplandoelen en verdiepingsdoelen:
  - Leerplandoelen= materie voor deliberatie
  - Wanneer leerlingen de leerplandoelen bereiken is de oriëntering (studierichtingsprofiel) naar beide studierichtingen mogelijk
  - Verdiepingsdoelen= materie voor oriëntering
  - In functie van succesvolle oriëntering naar de studierichting Humane wetenschappen aangewezen na te gaan hoe leerlingen in staat zijn de verdieping te verwerken (manier van denken, abstractieniveau).
  - Het advies tot oriëntering gebeurt niet enkel op basis van dit vak, maar vanuit het geheel van de vorming. (zie aandachtspunten 3.5)
  - Verdiepend werken kan je op volgende mogelijkheden:
  - ✓ Via verdiepingsdoelen,
  - ✓ Met behulp van verdiepende wenken bij de leerplandoelen,
  - ✓ Door vakoverschrijdend te werken op basis van de samenhang en relatie tussen:
  - ✓ Doelen van de andere vakken van het specifiek gedeelte, bv. filosofie, kunstbeschouwing,
  - ✓ Doelen van de vakken van de basisvorming zoals Nederlands, Frans, Engels, Wiskunde.

Vragen over de derde graad

Wat wordt er precies bedoeld met het verschil tussen de focus op klassiek onderzoek/klassieke theorieën in de tweede graad tegenover de focus op psychologische en sociologische theorieën in de derde graad?

Hoe moeten we dat invullen en wat zegt dit over de aanpak in beide graden?

- Klassiek onderzoek (2de graad) verwijst naar de basisvaardigheden om aan onderzoek te doen:
  - ❑ vb. OVUR-methode
  - ❑ wat is psychologie/sociologie/sociale psychologie?
  - ❑ Wat is een onderzoeksvraag? Welke soorten onderzoeksvragen zijn er? Welke zijn de stappen in het onderzoek? Wat is onderscheid tussen sociale en exacte wetenschappen?
  - ❑ …
- Analyse van sociologische en psychologische theorieën (3de graad):
  - ❑ Bij psychologie: als je bijvoorbeeld over het behaviorisme zou spreken gaan we dit grondig analyseren
  - ❑ Bij sociologie: als je bijvoorbeeld sociale ongelijkheid op basis van de theorie van Weber stevig onder de loep nemen.
- Conclusie:
  - ❑ In de tweede graad is het echt basisvaardigheden verwerven en de bouwstenen van onderzoek onder de knie krijgen
  - ❑ in de derde graad moeten lln in staat zijn om wetenschappelijk onderzoek te onderscheiden van voorwetenschappelijk onderzoek, dit begrijpen en analyseren om ermee aan de slag te gaan.
  - ❑ Bijvoorbeeld:

    in tweede graad leer je wie Erikson is en wat zijn theorie inhoudt

    in derde graad verdiep je je in de theorie van Erikson. Je vergelijkt bijvoorbeeld de theorie met andere ontwikkelingspsychologen en onderzoekers en je leert hoe de theorie van Erikson kan gebruikt worden in een opvoedingscontext.

Vragen over de derde graad

Welke zijn de thema's in de derde graad?

- Orthopedagogie
- Recht /sociaal recht
- Sociologie
- Politiek
- Voor psychologie eerder vergelijken van theorieën en de transfer maken naar de actualiteit. vb, persoonlijkheid dan ga je in de derde graad verschillende theorieën vergelijken en vb zien hoe persoonlijkheidstheorieën aangewend worden in sollicitaties, onderzoek, bij de politie: criminologe etc..
- Communicatiewetenschappen

- Zijn er verschillen in beheersingsniveaus tussen tweede en derde graad?
  - Leerplan derde graad moet nog uitgewerkt worden
  - De beheersingsniveaus van de specifieke eindtermen geven wel al een zicht op de verwachtingen over het niveau

Vragen over de derde graad

De onderdelen politiek/economie/recht/media zullen in de tweede graad nog maar beperkt aan bod komen binnen het leerplan Sociologie/psychologie. Is dit in de derde graad ook het geval?

- Een overzicht van de SPET laat zien dat er in de 2de graad via de cesuurdoelen vooral gefocust wordt op de algemene gedragswetenschappen (ontwikkelingspsychologie, persoonlijkheidsvorming en sociale psychologie) en in beperktere mate op sociale wetenschappen
- In de derde graad zullen nog heel wat extra SPET aan bod komen:

  SPET Sociale wetenschappen: samenleving en politiek

  SPET Sociale wetenschappen: communicatiewetenschappen

  SPET Sociale wetenschappen: aspecten van recht

Vragen over de derde graad

Wat komt in de 3de graad, welke info moeten we zeker weten in functie van de 2de graad?

SPET Gedragswetenschappen: algemene gedragswetenschappen

- De leerlingen analyseren per levensloopfase de domeinen van ontwikkeling aan de hand van ontwikkelingspsychologische theorieën (gedeeltelijk opgenomen in cesuurdoel)
- De leerlingen reflecteren over sociaal gedrag aan de hand van sociaalpsychologische theorieën (gedeeltelijk opgenomen in cesuurdoel)
- De leerlingen analyseren persoonlijkheid aan de hand van persoonlijkheidstheorieën (gedeeltelijk opgenomen in cesuurdoel)
- De leerlingen hanteren interpersoonlijke communicatiekaders in een gesprekscontext (gedeeltelijk opgenomen in cesuurdoel)
- De leerlingen reflecteren over opvoeding aan de hand van pedagogische modellen
- De leerlingen beschrijven bijzondere contexten en de impact ervan op opvoeding en ondersteuning
- De leerlingen bespreken met medeleerlingen een aantal eigenschappen van zichzelf aan de hand van een reflectie-instrument (cesuurdoel)

Vragen over de derde graad

- SPET Sociale wetenschappen: samenleving en politiek
  - De leerlingen reflecteren over politieke processen en instituties en de interactie ertussen op lokaal, nationaal en internationaal niveau
  - De leerlingen analyseren kenmerken van hedendaagse samenlevingen en de dynamiek ervan in die samenlevingen aan de hand van sociologische begrippen en theorieën (gedeeltelijk opgenomen in cesuurdoel)
  - De leerlingen reflecteren over maatschappelijke vraagstukken aan de hand van aangereikte kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksresultaten, met aandacht voor ruimte en historische achtergronden.

- SPET Sociale wetenschappen: communicatiewetenschappen
  - De leerlingen reflecteren over communicatie en over media aan de hand van theorieën uit de communicatiewetenschappen
  - De leerlingen analyseren waarom en hoe verschillende stakeholders gemedieerde massacommunicatie inzetten
  - De leerlingen beoordelen op een onderbouwde manier effecten van gemedieerde massacommunicatie op de maatschappij en op zichzelf

Vragen over de derde graad

- SPET Sociale wetenschappen: aspecten van recht
  - De leerlingen reflecteren over de werking van de rechterlijke macht en justitie aan de hand van aangereikte bronnen met betrouwbare juridische informatie
  - De leerlingen illustreren juridische vormen van conflictoplossing
  - De leerlingen onderscheiden deontologische aspecten van domeinspecifieke beroepen en organisaties

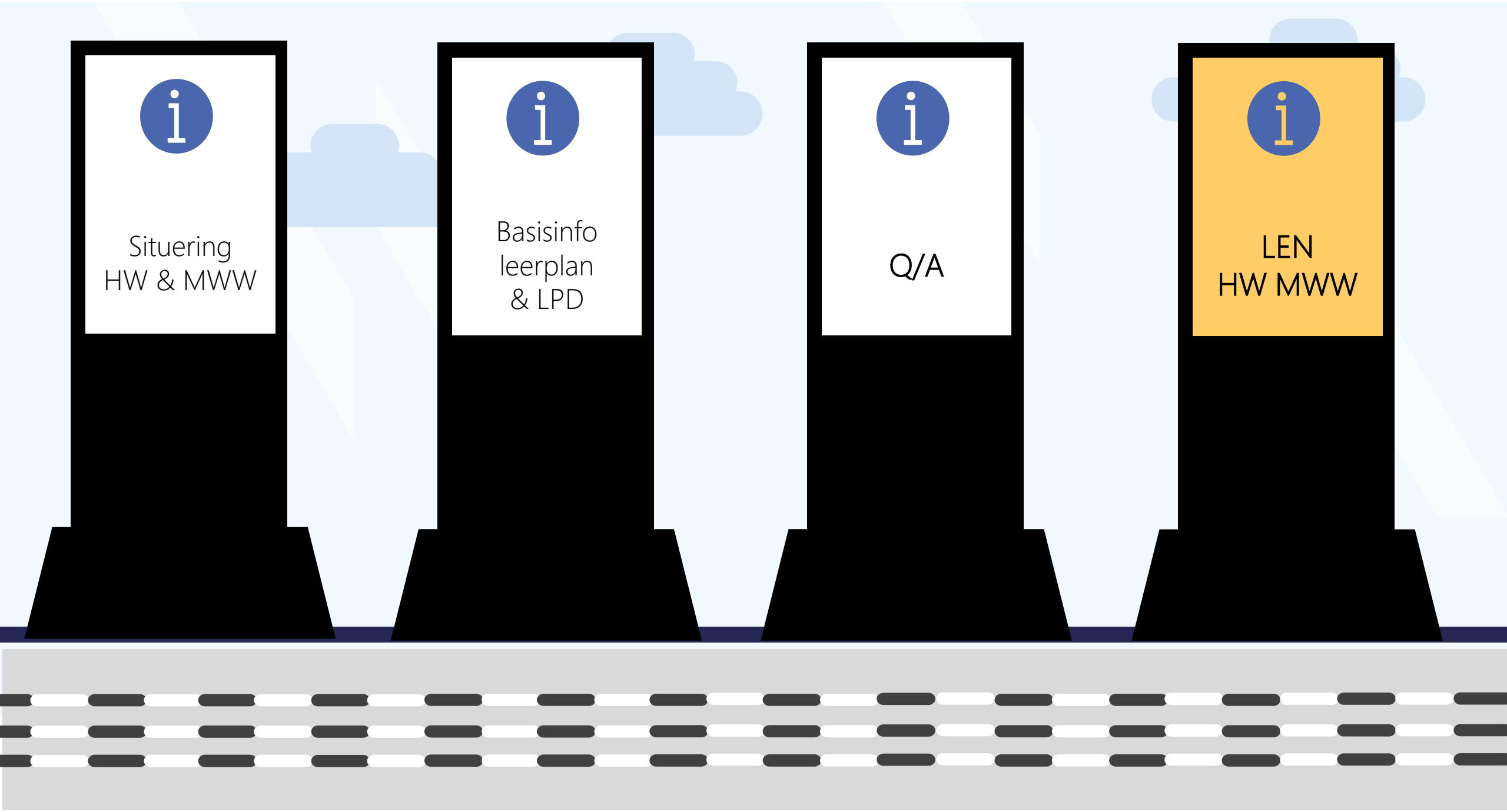
Situering
HW & MWW
Basisinfo
leerplan
& LPD
Q/A
LEN
HW MWW